

Title: Decorative

ГОДИШЕН ДОКЛАД ЗА ДЕЙНОСТТА НА НАЦИОНАЛНАТА АГЕНЦИЯ ЗА ПРОФЕСИОНАЛНО ОБРАЗОВАНИЕ И ОБУЧЕНИЕ

Приет с решение на Управителния съвет на НАПОО
протокол № 01/ 23.02.2022 г.

СЪДЪРЖАНИЕ:

ВЪВЕДЕНИЕ

РАЗДЕЛ 1. РАЗВИТИЕ НА СЪТРУДНИЧЕСТВОТО С ДЪРЖАВНИТЕ ИНСТИТУЦИИ, ОРГАНИЗАЦИИТЕ НА РАБОТОДАТЕЛИТЕ, НА РАБОТНИЦИТЕ И СЛУЖИТЕЛИТЕ, БРАНШОВИТЕ И ПРОФЕСИОНАЛНИТЕ ОРГАНИЗАЦИИ И АКАДЕМИЧНАТА ОБЩНОСТ ЗА УСЪВЪРШЕНСТВАНЕ НА НАЦИОНАЛНАТА СИСТЕМА ЗА ПРОФЕСИОНАЛНО ОБРАЗОВАНИЕ И ОБУЧЕНИЕ В КОНТЕКСТА НА ПОЛИТИКАТА ЗА УЧЕНЕ ПРЕЗ ЦЕЛИЯ ЖИВОТ

1.1. Участие в разработването, координирането и реализирането на стратегии, концепции, нормативни и методически документи в сферата на началното и продължаващото професионално образование и обучение и професионалното ориентиране

1.2. Създаване на условия и среда за ефективна работа на трипартитните органи за управление и дейност на Агенцията – Управителен съвет и Експертни комисии по професионални направления и по професионално ориентиране

1.3. Съвместни действия на НАПОО и Агенция по заетостта за осигуряване качеството на професионалното обучение на възрастни (безработни и заети лица)

1.4. Сътрудничество на НАПОО в рамките на сключените споразумения

РАЗДЕЛ 2. РАЗВИТИЕ НА МРЕЖАТА ОТ ЛИЦЕНЗИРАНИ ЦЕНТРОВЕ ЗА ПРОФЕСИОНАЛНО ОБУЧЕНИЕ И ЦЕНТРОВЕ ЗА ИНФОРМАЦИЯ И ПРОФЕСИОНАЛНО ОРИЕНТИРАНЕ

2.1. Издаване на лицензия на ЦПО и ЦИПО, изменение на издадена лицензия на ЦПО с добавяне на нови професии и специалности

РАЗДЕЛ 3. ОСИГУРЯВАНЕ НА КАЧЕСТВОТО В СИСТЕМАТА НА ПРОФЕСИОНАЛНОТО ОБРАЗОВАНИЕ И ОБУЧЕНИЕ

3.1. Усъвършенстване на дейностите по разработване на Държавни образователни стандарти (ДОС) за придобиване на квалификация по професии

3.2. Поддържане на Списъка на професиите за професионално образование и обучение в съответствие с актуалните потребности на пазара на труда и с Националната класификация на професиите и длъжностите

3.3. Мониторинг и контрол на дейността на лицензираните ЦПО и ЦИПО

3.4. Методическо осигуряване на дейността на ЦПО и ЦИПО

РАЗДЕЛ 4. ПРОУЧВАНЕ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ ОПИТ И ДОБРИ ПРАКТИКИ В ОБЛАСТТА НА ПРОФЕСИОНАЛНОТО ОБРАЗОВАНИЕ И ОБУЧЕНИЕ И АДАптиРАНЕ С ЦЕЛ ТРАНСФЕР НА НАЦИОНАЛНО НИВО

- 4.1. Участие на служители на НАПОО в европейски мрежи и работни групи към Европейската комисия
- 4.2. Участие на НАПОО в работни срещи и семинари, организирани от европейски институции и организации
- 4.3. Участие на НАПОО в Европейската мрежа за обмен на информация, опит и експерти „ReferNet“
- 4.4. Повишаване на прозрачността и съпоставимостта на професионалните квалификации и улесняване на мобилността на обучавани и заети лица
- 4.5. Участие на НАПОО като партньор в проекти, финансирани по Програми на ЕС

РАЗДЕЛ 5. ПОВИШАВАНЕ НА ПРОЗРАЧНОСТТА И ПУБЛИЧНОСТТА НА УСЛУГИТЕ ПО ПРОФЕСИОНАЛНО ОБУЧЕНИЕ НА ВЪЗРАСТНИ И ПРОФЕСИОНАЛНО ОРИЕНТИРАНЕ

- 5.1. Усъвършенстване на работата с ИС на НАПОО
- 5.2. Поддържане на интернет страница на НАПОО с подобрени параметри за предоставяне на информация на гражданите и бизнеса
- 5.3. Разширяване на информационната дейност на Агенцията

РАЗДЕЛ 6. РАЗВИТИЕ И ПОДОБРЯВАНЕ КАЧЕСТВОТО НА АДМИНИСТРАТИВНОТО ОБСЛУЖВАНЕ, ДЕЛОВОДНАТА И АРХИВНАТА ДЕЙНОСТ, ПРИЛАГАНЕ НА АНТИКОРУПЦИОННИ МЕРКИ И ПРЕДОТВРЯВАНЕ КОНФЛИКТ НА ИНТЕРЕСИ

- 6.1. Контрол по компонентите на финансовото управление и контрол
- 6.2. Финансова дейност на НАПОО
- 6.3. Административно обслужване
- 6.4. Прилагане на антикорупционни мерки и предотвратяване конфликт на интереси
- 6.5. Подобряване на организацията в процеса по управление на риска в оперативната дейност на Агенцията
- 6.6. Повишаване на административния капацитет на НАПОО
- 6.7. Електронно управление

РАЗДЕЛ 7. ОСНОВНИ ИЗВОДИ ЗА ДЕЙНОСТТА НА НАПОО ПРЕЗ 2021 г.

РАЗДЕЛ 8. ПРИОРИТЕТИ В ДЕЙНОСТТА НА НАПОО ПРЕЗ 2022 г.

ВЪВЕДЕНИЕ

Докладът за дейността на Националната агенция за професионално образование и обучение (НАПОО) за 2021 г. съдържа подробна информация за степента на изпълнение на целите и постигнатите резултати от администрацията на Агенцията.

В доклада е направена оценка на ефективността на изпълнението на Плана за дейността на НАПОО през 2021 г., формулирани са основни изводи и са определени приоритетите за развитието на Агенцията през 2022 г.

Целите и произтичащите от тях дейности, заложи в Плана за дейността на НАПОО за 2021 г. на базата на Стратегия НАПОО 2019-2021, са както следва:

1. Развитие на сътрудничеството с държавните институции, организациите на работодателите, на работниците и служителите, браншовите и професионалните организации и академичната общност за усъвършенстване на националната система за професионално образование и обучение в контекста на политиката за учене през целия живот.
2. Развитие на мрежата от лицензирани центрове за професионално обучение и центрове за информация и професионално ориентиране.
3. Осигуряване на качеството в системата на професионалното образование и обучение.
4. Проучване на европейски опит и добри практики в областта на професионалното образование и обучение и тяхното адаптиране, с цел трансфер на национално ниво.
5. Повишаване на прозрачността и публичността на услугите по професионално обучение на възрастни и по професионално ориентиране.
6. Развитие и подобряване качеството на административното обслужване, деловодната и архивната дейност, прилагане на антикорупционни мерки и предотвратяване конфликта на интереси.

Обхватът на информацията, представена в доклада, се определя от функциите на НАПОО, регламентирани в чл. 41, ал. 2. и чл. 42 от Закона за професионалното образование и обучение (ЗПОО).

РАЗДЕЛ 1. РАЗВИТИЕ НА СЪТРУДНИЧЕСТВОТО С ДЪРЖАВНИТЕ ИНСТИТУЦИИ, ОРГАНИЗАЦИИТЕ НА РАБОТОДАТЕЛИТЕ, НА

РАБОТНИЦИТЕ И СЛУЖИТЕЛИТЕ, БРАНШОВИТЕ И ПРОФЕСИОНАЛНИТЕ ОРГАНИЗАЦИИ И АКАДЕМИЧНАТА ОБЩНОСТ ЗА УСЪВЪРШЕНСТВАНЕ НА НАЦИОНАЛНАТА СИСТЕМА ЗА ПРОФЕСИОНАЛНО ОБРАЗОВАНИЕ И ОБУЧЕНИЕ В КОНТЕКСТА НА ПОЛИТИКАТА ЗА УЧЕНЕ ПРЕЗ ЦЕЛИЯ ЖИВОТ

1.1. УЧАСТИЕ В РАЗРАБОТВАНЕТО, КООРДИНИРАНЕТО И РЕАЛИЗИРАНЕТО НА СТРАТЕГИИ, КОНЦЕПЦИИ, НОРМАТИВНИ И МЕТОДИЧЕСКИ ДОКУМЕНТИ В СФЕРАТА НА НАЧАЛНОТО И ПРОДЪЛЖАВАЩОТО ПРОФЕСИОНАЛНО ОБРАЗОВАНИЕ И ОБУЧЕНИЕ И ПРОФЕСИОНАЛНОТО ОРИЕНТИРАНЕ

Компетентното и ефективно участие в процесите на разработване и реализиране на политики, стратегии и концепции, свързани с развитие и усъвършенстване на националната система за ПОО, е постоянен приоритет в дейността на НАПОО. Задачите на Агенцията в това направление са свързани с разширяване на сътрудничеството с институциите и организациите, които имат отношение към ПОО, както и с практическото утвърждаване на възложената ѝ със ЗПОО координираща функция в този контекст.

Активното взаимодействие с държавните институции по конкретни въпроси и ключови проблеми в областта на ПОО, развитието на човешките ресурси и ученето през целия живот е в центъра на вниманието на екипа на НАПОО и през 2021 г.

През отчетния период представители на Агенцията са участвали като членове на междуведомствени работни групи, експертни съвети, комисии и комитети на национално ниво към Министерство на образованието и науката, Министерство на труда и социалната политика, Министерство на икономиката, Министерство на туризма и др.

През 2021 г. служителите от администрацията на НАПОО са ангажирани с участие в поредица от национални и международни събития по въпросите на ПОО. Със своя експертен потенциал НАПОО допринесе за успешното им провеждане, за формулирането на изводи и конкретни препоръки, насочени към развитие на системата на ПОО в съответствие с приоритетите, изведени на национално и европейско ниво и набелязване на конкретни мерки за повишаване на имиджа на ПОО сред младежи и лица, навършили 16 години.

Представени са експертни становища и предложения по следните проекти на документи:

- Проект на Решение на Министерски съвет за изменение на Националния план за действие по заетостта през 2021 г. и подготовка на НПДЗ за 2022 г. - Министерство на труда и социалната политика;
- Наредба за изменение и допълнение на Наредба № 1 от 19 февруари 2020 г. за организацията и провеждането на изпитите за придобиване на професионална квалификация, Обн. ДВ, бр.101 от 03.12.2021 г.;
- Проект на програма „Образование 2021-2027“;
- Проект на програма „Развитие на човешките ресурси 2021-2027“;

- Доклади по проект на МОН „Техническа помощ при създаването на секторни съвети за умения, подпомагащи прилагането на Националната квалификационна рамка“;
- Стратегия по заетостта на Република България 2021-2030 г.;
- Финален отчет по изпълнение на Стратегията за учене през целия живот.

Участието на представители на НАПОО в различни работни групи, комитети и други междуинституционални форми на сътрудничество през 2021 г. включва:

- Тематична работна група за разработване на програма „Развитие на човешките ресурси“ 2021-2027;
- Работна група по процедура BG05M9OP001-1.127 „Развитие на дигиталните умения“ - Компонент 1 по Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси“ 2014-2020;
- Комитет по наблюдение към Оперативна програма „Наука и образование за интелигентен растеж“;
- Тематична работна група „Предучилищно и училищно образование“ към Комитета за наблюдение на Оперативна програма „Наука и образование за интелигентен растеж“;
- Тематична работна група за разработване на програма „Образование“ за програмен период 2021-2027 г.;
- Национална мрежа експерти по ПОО към Център за развитие на човешките ресурси (ЦРЧР) – National VET team 2021;
- Междуведомствена работна група за разработване на план за действие по заетостта за 2022 г. към МТСП;
- Управителен съвет на Държавно предприятие „Българо-германски център за професионално обучение“;
- Координационен съвет на Център за развитие на човешките ресурси и регионални инициативи (ЦРЧРРИ) – Кремиковци;
- Национална координационна група към МОН за Учение през целия живот;
- Работна група за разработване на механизъм за прилагане на Препоръката на Съвета на ЕС относно интеграцията на дълготрайно безработните лица на пазара на труда;
- Национален експертен съвет по тематичната дейност „Системи за управление на предвиждане на умения и съответствие с нуждите на пазара на труда в ЕС: Оценка за България“ към CEDEFOP;
- Координационен съвет РГ 2 „Свободно движение на хора“;
- Работна група 16 „Образование, взаимно признаване на професионални квалификации и научни изследвания“ към МОН;
- Постоянна работна група за актуализиране на НКПД към МТСП;
- Междуведомствен експертен съвет за прилагане на споразумението за сътрудничество и стратегическо партньорство при обмен на данни между Националния статистически институт и Министерството на образованието и науката;
- Управителен комитет на проект „Националните координатори в изпълнение на европейската програма за учене на възрастни“ (МОН);

- Работна група във връзка с Директива 2013/55/ЕО на ЕП и на Съвета от 20.11.2013 г. за изменение на Директива 2005/36/ЕО относно признаването на професионалните квалификации – МОН;
- Междуведомствена комисия на основание чл. 5 от Наредбата за условията и реда за поддържане на Списъка на регулираните професии в Република България, за осъществяване на процедурата по изготвяне на предложения за включване или изключване на професии от Списъка на регулираните професии в Република България – МОН;
- Работна група „Право на установяване и свободно предоставяне на услуги към съвета на Европейските въпроси“ към Министерство на икономиката;
- Секторен съвет за електрическа мобилност (ССЕМ);
- Работна група между НАПОО, МТСП и дирекция „Професионално образование и обучение“ на МОН във връзка с актуализиране на СПОО;
- Междуведомствена работна група по трудова миграция и трудова мобилност към МТСП;
- Междуведомствена работна група, във връзка с привеждането на НКПД-2011 в съответствие с ESCO към МТСП.

Участието на експерти от НАПОО в тематични национални конференции, семинари, работни срещи, кръгли маси през 2021 г. е както следва:

- Работни срещи по проект на МОН „Техническа помощ при създаването на секторни съвети за умения, подпомагащи прилагането на Националната квалификационна рамка“;
- Годишна Валоризационна конференция по програма „Еразъм+“ за 2021 г., организирана от ЦРЧР;
- Национални дни за Учене през целия живот;
- Национална конференция „Европейските измерения в професионалното образование и обучение“ – Refernet;
- Конференции и уебинари със съответните заинтересовани страни по дейност National VET team;
- Проучване на Escorys във връзка с прилагането на Препоръката от 19 декември 2016 „Upskilling Pathways: New Opportunities for Adults“.

1.2. Създаване на условия и среда за ефективна работа на трипартитните органи за управление и дейност на Агенцията – Управителен съвет (УС) и Експертни комисии (ЕК) по професионални направления и по професионално ориентиране

През 2021 г. НАПОО успешно развива трипартитното сътрудничество в управлението на Агенцията и в експертната си дейност. Управителният съвет и 17-те Експертни комисии, функциониращи по професионални направления и по професионално ориентиране, ефективно изпълняваха определените в ЗПОО и в Правилника за дейността на НАПОО функции.

От организационна гледна точка НАПОО продължи да осигурява необходимите условия и среда за ползотворна работа на Управителния съвет като:

- Предварително се обявяват графикът и дневния ред за заседанията на УС;
- Предоставят се в срок предварително подготвените комплекти с материали за обсъждане в съответствие с дневния ред;
- Периодично се осъществява контрол на изпълнение на решенията на ЕК и на УС;
- През 2021 г. са проведени 5 заседания на УС на НАПОО. С оглед на извънредната епидемична обстановка в страната и с цел неразпространение на вируса, заседанията се провеждат с отдалечен достъп чрез платформата ZOOM. На тях бяха обсъдени и съгласувани важни документи за развитие на системата на ПОО:
  - Проекти на ДОС за придобиване на квалификация по професии, разработени във вид на „единици резултати от ученето“;
  - Предложения за актуализиране на СППОО с допълване на нови професии/специалности;
- Анализи за системата на професионално обучение на лица, навършили 16 години:
  1. Годишен анализ на дейността на централните за професионално обучение и централните за информация и професионално ориентиране през 2020 г.
  2. Анализ за състоянието на качеството на ЦПО, подали годишни доклади за самооценка на качеството за 2020 г.;
- Документи, свързани с планирането на дейността на НАПОО:
  1. Годишен доклад за дейността на НАПОО за 2020 г.
  2. Годишен план за дейността на НАПОО за 2021 г.
  3. Отчет за изпълнение на Плана за дейността на НАПОО за първото полугодие на 2021 г.
- Стратегия за развитието на НАПОО (2022-2027);
- Документи, свързани с лицензирането и осъществяването на последващ контрол на дейността на ЦПО и ЦИПО:
  1. Приемане на актуализиран пакет документи - образци за издаване и за изменение на лицензия за извършване и удостоверяване на професионално обучение на ЦПО (във връзка с прилагане на чл.24, чл.25, чл.26, чл.27 и чл.28 от Правилника за дейността на НАПОО (Обн. ДВ. бр.24 от 24 март 2000г., посл. изм. и доп. ДВ. бр.26 от 30 март 2021г.).
  2. Приемане на актуализиран пакет документи – образци за издаване на лицензия за извършване на информиране и професионално ориентиране на Център за информация и професионално ориентиране съгласно чл. 496, ал. 1 от ЗПОО и чл. 23, ал. 1 от ПДНАПОО.
  3. Пакет от документи относно лицензирани ЦПО и ЦИПО – заявление и Процедура за изменение на наименованието на центъра по чл. 496, ал.10, т. 1 от ЗПОО в лицензиите за професионално обучение или за информиране и професионално ориентиране.
  4. Приемане на актуализиран пакет документи – образци за изменение на издадена лицензия на Център за професионално обучение при изменение

или заличаване на професия/и и специалност/и от СППОО по чл. 6 от ЗПОО с включване на друга професия от същото професионално направление на мястото на изменената или на заличената професия, съгласно чл. 49б, ал. 10, т. 2, чл. 49б, ал. 13 и чл. 49е от ЗПОО и чл. 29, ал. 1, т. 2, ал. 2 и ал. 3, т. 1 и 2 от ПДНАПОО.

5. Приемане на образци на документи за осъществяване на последващ контрол в изпълнение на чл.49в от ЗПОО и чл.31, 32 и 33 от Правилника за дейността на НАПОО.

Дейността на експертните комисии през 2021 г. е организирана в съответствие с изискванията на ЗПОО и Правилника за дейността на НАПОО.

През м. април 2021 г. беше организирана информационна среща за всички членове на ЕК с цел запознаване с изменения и допълнен Правилник за дейността на НАПОО. Акцент на срещата беше поставен върху ангажиментите на експертните комисии и разясняване на правата и задълженията на членовете на комисииите от мандат 2020-2024 г.

През 2021г. са проведени заседания на ЕК както следва:

- **30** заседания на ЕК за обсъждане на проекти на ДОС за придобиване на квалификация по професии;
- **7** заседания на ЕК за обсъждане на предложения за промени в СППОО;
- **49** заседания на ЕК по процедури за издаване и изменение на издадена лицензия на ЦПО с добавяне на нови професии и специалности;
- **56** заседания на ЕК по процедури за прекратяване права по издадена лицензия на ЦПО.

Компетентното участие на УС и ЕК в цялостната дейност на Агенцията създава възможност за постигане на успешни резултати, свързани с изпълнението на конкретните задачи, включени в Плана за 2021 г. За това допринася ефективната организация на заседанията, качествено разработената и своевременно предоставена документация от администрацията на Агенцията – доклади, докладни записки, проекти на ДОС, протоколи, резултати от изпълнявани проекти и други материали. Сериозен принос по отношение повишаване качеството на проектите на ДОС за придобиване на квалификация по професии има активното участие на Експертните комисии. От специалистите, представители на трите страни в социалното сътрудничество, са получени полезни предложения и препоръки за прецизиране на конкретни текстове в проектите на ДОС, както и за номиниране на специалисти с нужния опит и професионална квалификация за участие в работните групи и в рецензирането на проектите.

По изпълнение на функциите, регламентирани в чл. 42 т. 6, т. 7, т. 8 и т. 9 на ЗПОО, през 2021 г. е извършено следното:

Съгласно чл. 42, т. 6 на ЗПОО, въз основа на анализ на дейността на ЦПО и ЦИПО Агенцията прави предложения за усъвършенстване на системата на

ПОО. В изпълнение на тази разпоредба НАПОО ежегодно набира и анализира данни във връзка с дейността на ЦПО и ЦИПО през предходната календарна година. Получените резултати за 2020 г. са предоставени на вниманието на заинтересованите институции, организации и лица чрез публикация на интернет страницата, с презентации в заседанията на УС на НАПОО, в работни групи, уебинари и други национални и регионални форуми.

През 2021 г., в изпълнение на функциите на НАПОО като участник в мрежата ReferNet беше организирана и проведена национална конференция, на която бяха изнесени актуални данни от проучвания и доклади в областта на ПОО на национално и европейско ниво.

В изпълнение на чл. 42, т. 8 на ЗПОО, НАПОО осъществява дейности, свързани с участие в разработването и изпълнението на национални стратегии в частта им, касаеща ПОО. Агенцията участва с конкретни писмени становища в обсъждането на проекта на Програма „Образование 2021-2027“ и проект на програма „Развитие на човешките ресурси 2021-2027“.

1.3. СЪВМЕСТНИ ДЕЙСТВИЯ НА НАПОО И АГЕНЦИЯТА ПО ЗАЕТОСТТА (АЗ) ЗА ОСИГУРЯВАНЕ КАЧЕСТВОТО НА ПРОФЕСИОНАЛНОТО ОБУЧЕНИЕ НА ВЪЗРАСТНИ (БЕЗРАБОТНИ И ЗАЕТИ ЛИЦА)

През 2021 г. продължи диалогът и ползотворното сътрудничество между НАПОО и Агенция по заетостта с цел усъвършенстване на предпоставките за ефективно организиране и провеждане на професионално обучение от лицензираните ЦПО, на базата на действащото споразумение за сътрудничество.

През отчетния период НАПОО продължи изпълнението на съвместен проект с Министерство на труда и социалната политика и Агенция по заетостта, насочен към повишаване на качеството на предлаганото професионално обучение. Подробни данни за проекта са представени в т. 4.6. на настоящия доклад.

1.4. СЪТРУДНИЧЕСТВО НА НАПОО В РАМКИТЕ НА СКЛЮЧЕНИТЕ СПОРАЗУМЕНИЯ

През 2021 г. е подновено споразумението между НАПОО и печатницата на „Образование и наука“ ЕАД. С него се регламентира отпечатването и доставянето на задължителната учебна документация по Наредба № 8 от 11.08.2016г. за информацията и документите за системата на предучилищното и училищното образование и Наредба № 2 от 22.06.2018 г. за документите за професионално обучение на лица, навършили 16 години.

В рамките на сключено споразумение и през 2021 г. НАПОО успешно реализира съвместна си дейност с Националния статистически институт (НСИ) с оглед функционирането на единна система за ежегодно набиране и обработка на информация във връзка с броя на обучените лица в ЦПО.

НАПОО ползотворно си партнира и с Националния център за информация и документация (НАЦИД) във връзка с дейностите по международното признаване на документите за професионално образование и професионално обучение. По конкретни казуси и въпроси, свързани с

документи за професионална квалификация, екипът на Агенцията оказва съдействие като изготвя експертни становища.

Сътрудничеството на НАПОО с национално представителните организации на работодателите и на работниците и служителите, с институции и организации от различни икономически и професионални сектори продължава да се развива, включително чрез участията в съвместни инициативи. Освен с национално представителните организации, НАПОО работи и за развиване на сътрудничество с браншови и секторни организации. Пример за ползотворно сътрудничество е участието на Агенцията в проекти на социалните партньори по Операция „Дигитални умения“.

През отчетния период са проведени регулярни срещи и консултации по различни оперативни въпроси и проблеми в обхвата на споразуменията за сътрудничество с национално представителните организации на работодателите и на работниците и служителите. Целта е постигане на съгласувани позиции, решения и действия за осигуряване на качеството на професионалното обучение, предоставяно от ЦПО – учебни планове и програми, съответствие на базите за обучение и преподавателите с ДОС за придобиване на квалификация по професия и др.

Една от най-активните организации е Българският съюз по заваряване, който периодично иницира работни срещи с представители на НАПОО. От 2018 г. действа ново споразумение за сътрудничество между съюза и НАПОО, което постави на фокус качеството на професионалното обучение по професия Заварчик.

ОБОБЩЕНИЕ:

1. Постигнатите резултати от изпълнението на дейностите по Оперативна цел 1 от Плана на НАПОО за 2021 г. са доказателство за активната и целенасочена работа на Агенцията като държавна институция с ключова роля в разработването и реализирането на националната политика в сектора на ПОО.

2. Професионалният опит и високата експертна компетентност на служителите на НАПОО допринасят за подготовката на важни национални стратегически и оперативни документи, произтичащи от законодателството в областта на ПОО.

Екипът на НАПОО успя бързо да адаптира дейността си към новите условия, породени от пандемията с COVID-19, за да изпълнява успешно своите функции.

3. Инициативите и конкретните дейности по двустранните споразумения за сътрудничество са важна предпоставка за постигане на съгласувани позиции по съществени въпроси, свързани с функционирането на системата на ПОО.

4. За реализация на дейностите на НАПОО по провеждане на политиките за учене през целия живот и за укрепване на връзките между ПОО и пазара на

труда принос имат ефективно организирани от Агенцията и проведени през 2021 г. заседания на трипартитните органи на Агенцията – УС и ЕК по професионални направления и професионално ориентиране.

5. Чрез поддържаната и през 2021 г. актуална информация в ИС на НАПОО се дава възможност за функциониране на публичните регистри, осигурява се прозрачност на дейността на Агенцията и тази на центровете и се дава възможност на институциите, бизнеса и гражданите да се информират за предоставяните от ЦПО услуги.

6. Внедреният през 2018 г. модул в ИС на НАПОО за публикуване и проверка на документите за професионална квалификация продължава да е надежден инструмент, осигуряващ допълнителна проверка на качеството на извършваните дейности в ЦПО.

7. През 2021 г. няма постъпило заявление за издаване на лицензия на ЦИПО.

8. В резултат на изпълнението на процедурите по издаване и отнемане на лицензия, в края на 2021 г. броят на действащите на територията на страната лицензирани институции е както следва: ЦПО - **914 бр.** и ЦИПО - **39 бр.**

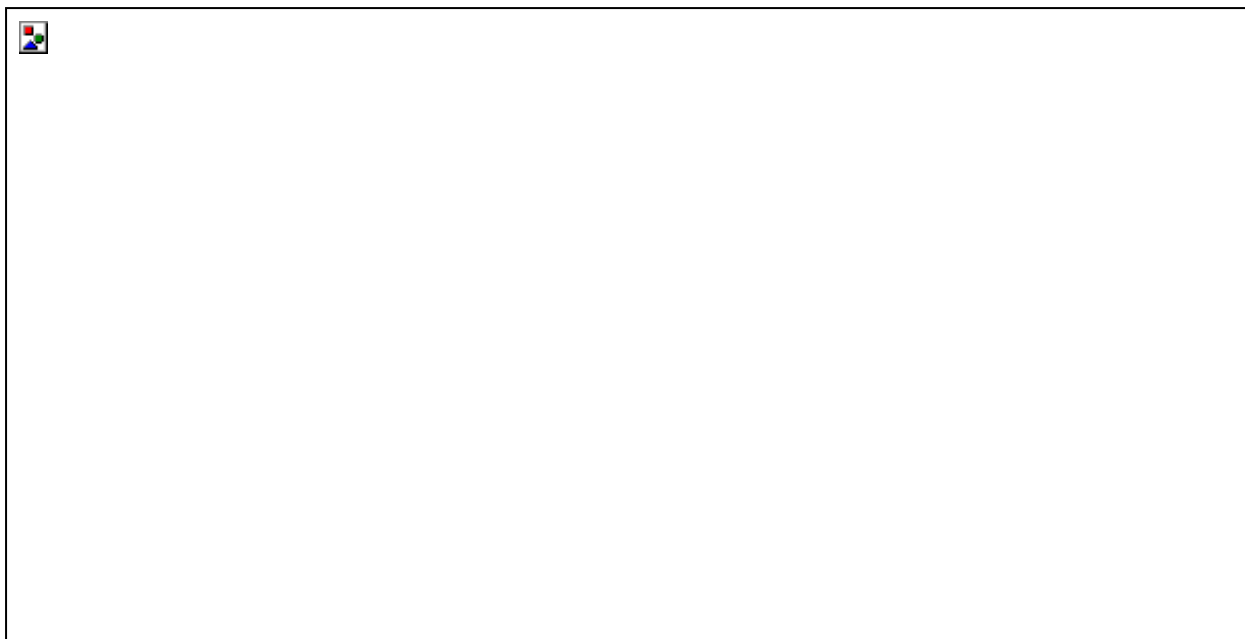
РАЗДЕЛ 2. РАЗВИТИЕ НА МРЕЖАТА ОТ ЛИЦЕНЗИРАНИ ЦЕНТРОВЕ ЗА ПРОФЕСИОНАЛНО ОБУЧЕНИЕ И ЦЕНТРОВЕ ЗА ИНФОРМАЦИЯ И ПРОФЕСИОНАЛНО ОРИЕНТИРАНЕ

2.1. Издаване на лицензия на ЦПО и ЦИПО, изменение на издадена лицензия на ЦПО с добавяне на нови професии и специалности

Развитието на мрежата от лицензирани ЦПО и ЦИПО е свързано и с постигането на Приоритет 2 от Плана за дейността на НАПОО - Развитие на мрежата от лицензирани центрове за професионално обучение и центрове за информация и професионално ориентиране, която включва издаване на лицензия на нови ЦПО и ЦИПО, както и изменение на издадени лицензии на ЦПО с добавяне на нови професии и специалности.

През 2021 г. са лицензирани 35 нови ЦПО, а 17 центъра са добавили към лицензиите си нови професии и специалности.

Броят на лицензионните процедури на ЦПО, реализирани от Агенцията за периода 2006 - 2021 г., са представени на Фиг. 1.

Фиг. 1.

На Фиг. 2 е представено съотношението между новите лицензионни процедури и процедурите за изменение на лицензия с добавяне на нови професии и специалности в периода 2008-2021 г.

Фиг. 2.

През 2021 г. броят на процедурите за издаване на лицензия на нови ЦПО е по-малък с 8 в сравнение с 2020 г. През тази година процедурите за изменение на лицензии с добавяне на нови професии и специалности са със 17 бр. по-малко в сравнение с 2020 г.

Справка в ИС на НАПОО показва, че през 2021 г. кандидатите включват в заявленията за издаване на лицензия на ЦПО най-голям брой професии от професионални направления: 341 Търговия на едро и дребно, 482 Приложна информатика, 525 Моторни превозни средства, кораби и въздухоплавателни средства, 813 Спорт.

Броят на лицензионните процедури на ЦИПО, реализирани от Агенцията през последните години, могат да се проследят на фиг. 3.

И през 2021 г., както и в предходната година, няма издадена лицензия на Център за информация и професионално ориентиране. В представено становище по програма „Развитие на човешките ресурси 2021-2027“, както и в отделни писма до МТСП и МОН, НАПОО е акцентирала върху необходимостта от мерки за стимулиране на активността на ЦИПО и ползата от тези институции за динамично трансформация се пазар на труда.

Фиг. 3

- Експертите от дирекция „Професионална квалификация и лицензиране“ са провели редица консултации (в НАПОО, по телефон, по e-mail) с кандидати за издаване на лицензия, с външни експерти по лицензионните процедури, с представители на лицензирани центрове за професионално обучение, с граждани, търсещи информация относно възможностите за участие в професионално обучение. Средно (в рамките на работния ден) експерт, работещ във връзка с лицензирането, предоставя от 1 до 5 консултации.

- На 28.10.2021 г. се проведе информационен ден, организиран по традиция от Националната агенция за професионално образование и обучение (НАПОО) с лицензираните центрове за професионално обучение (ЦПО). Събитието се проведе онлайн в платформата ZOOM и в него взеха участие както ръководния и експертен състав на НАПОО, така и над 50 центъра от цялата страна. В първата част от срещата експертите от НАПОО презентираха по теми, свързани с качеството на професионалното

обучение, предоставяно от ЦПО и последващият контрол от страна на НАПОО на дейността на лицензираните центрове. Представени бяха по-важните елементи от последващия контрол, беше обърнато специално внимание на често допусканите от ЦПО грешки, как ЦПО да водят и съхраняват учебната документация, акцентира се върху изискванията на законовите разпоредби.

Експертите от НАПОО презентираха и актуални възможности за разширяване на предлаганите от ЦПО дейности и по-специално валидирането като възможност за признаване на професионална квалификация в по-кратък срок.

Във втората част от срещата участниците имаха възможност да зададат своите въпроси и да се дискутират актуални теми, свързани с дейността на ЦПО. Представители на различните ЦПО зададоха въпроси към екипа от НАПОО във връзка с обстановката от COVID 19 като например как може безопасно да се осъществява обучение в епидемична ситуация, организиране на дистанционното обучение в ЦПО, документиране на проведеното професионално обучение, организация на документацията и др. Бяха представени идеи за подобряване и надграждане на информационната система на НАПОО.

- На 16.12.2021 г. чрез платформата „ZOOM“ се проведе Информационен ден за работа в информационната система на НАПОО за лицензираните през 2021 г. центрове за професионално обучение. Представена беше работата в ИС на НАПОО, раздел „Методически материали за ЦПО“ на сайта на НАПОО, често допускани грешки в изписване на документи за завършване и удостоверяване на професионално обучение.

- На националната конференция „Добрите практики в професионалното обучение“, проведена от НАПОО онлайн, беше представен опитът на 17 центъра за професионално обучение, техните курсисти и партньори-работодатели. По инициативата, обявена на 10 август 2021 г., постъпиха общо 26 предложения с добри практики.

Представени бяха чудесни примери – как може безопасно да се осъществява обучение в епидемична ситуация, организиране на дистанционно обучение в ЦПО, дуално обучение в ЦПО и др. Бяха споделени множество идеи за повишаване на атрактивността на професионалното обучение в ЦПО и за привличане на курсисти.

В конференцията взеха участие представители на ЦПО, курсисти, служители в институциите (НАПОО, МТСП и АЗ).

- Редовно се предоставят консултации на външните експерти, участващи като оценители в процедурите по лицензиране от експертите на НАПОО. В помощ на външните експерти е актуализирана инструкция, регламентираща задълженията им при участие в лицензионните процедури.

- През м.юни беше организирана информационна среща за външните експерти към НАПОО по професионални направления и по професионално ориентиране. Програмата на събитието включваше запознаване с

изменения и допълнен Правилник за дейността на НАПОО с акцент върху ангажиментите на външните експерти, като оценители по процедурите за издаване и изменение на лицензия.

- Проведени са 49 заседания по лицензионни процедури на ЕК по съответните професионални направления.

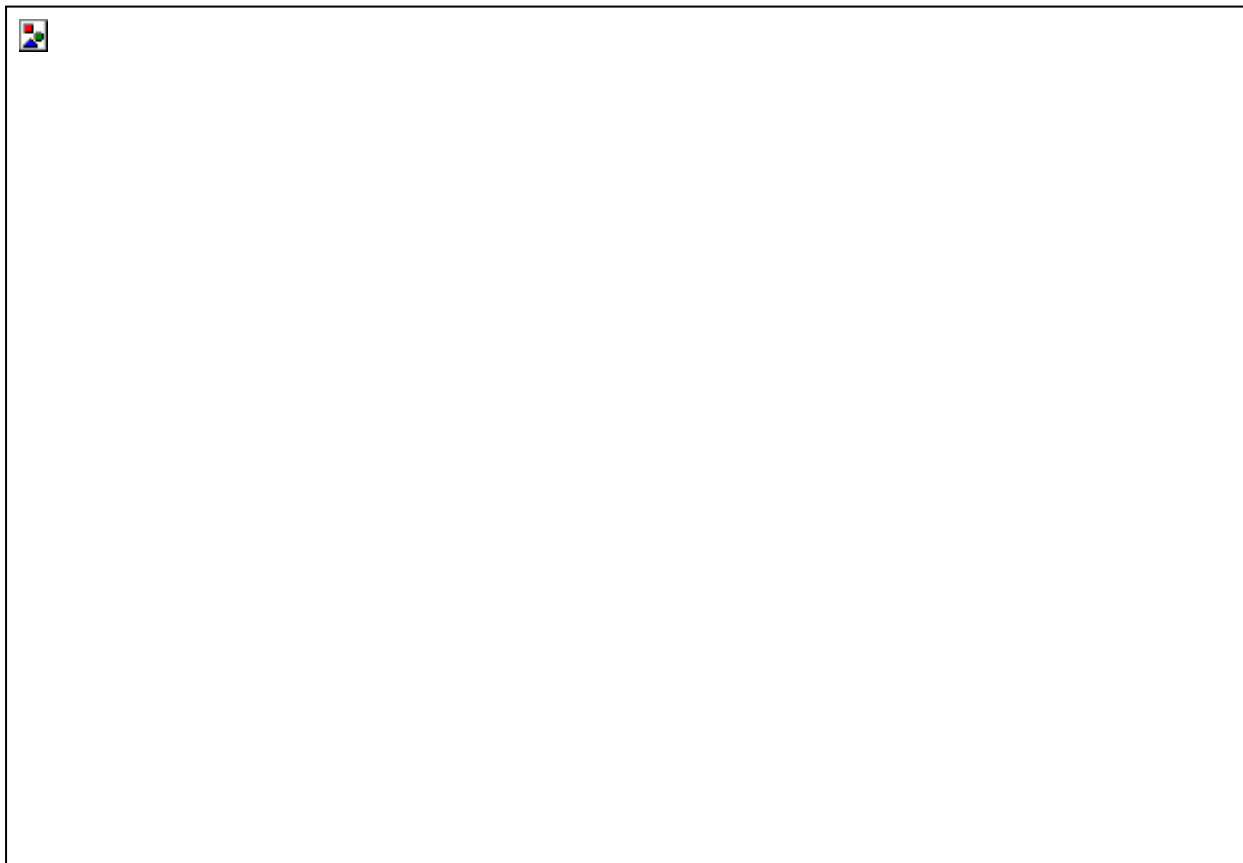
- Документите, които се внасят за разглеждане и обсъждане в експертните комисии, са подготвени качествено от експертите от дирекция „Професионална квалификация и лицензиране“.

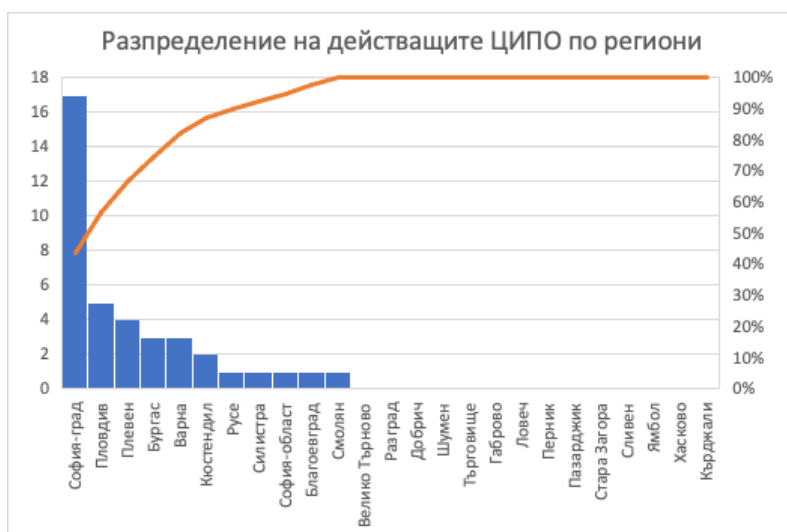
- Сроковете за лицензиране, произтичащи от ЗПОО, се спазват стриктно. Няма просрочени лицензионни процедури.

- Към 31 декември 2021 г. мрежата в страната включва 914 действащи ЦПО и 39 ЦИПО.

Териториалното разпределение на ЦПО и ЦИПО в страната е представено на следващите фигури.

Фиг. 4 Разпределение на действащите ЦПО по региони

Фиг. 5 Разпределение на действащите ЦИПО по региони

Във връзка с чл. 40б, ал. 2 от ЗПОО, издадените от ЦПО Свидетелства за професионална квалификация и Свидетелства за валидиране на професионална квалификация се подават с електронни подписи в специализирания модул в ИС на НАПОО и след проверка за съответствие с нормативните изисквания и утвърждаване се публикуват в публичния регистър по чл. 42, т. 11 от ЗПОО.

Поддържането на публичен регистър на лицензираните ЦПО и ЦИПО с активна лицензия, както и на ЦПО с прекратени права по издадената им лицензия чрез окончателно отнемане, е едно от изискванията на ЗОАРАКСД и задължение на НАПОО, определено в чл. 42, т. 10 на ЗПОО. По този начин се осигурява по-голяма прозрачност по отношение дейността на централите и се улесняват гражданите при избора на обучаваща институция. В съответствие с изискванията на ЗОАРАКСД, е организиран публичния регистър на подадените документи за лицензиране, публикуван на страницата на НАПОО в Интернет.

ОБОБЩЕНИЕ:

1. Дейността на НАПОО по издаване на лицензия на ЦПО и ЦИПО се осъществява при спазване на изискванията на ЗПОО, като и на изискванията за прозрачност и достъпност за организациите - кандидати за лицензиране.
2. През 2021 г. лицензирането се извършва при спазване на нормативните изисквания.
3. В интернет страница на НАПОО, в двете менюта „За кандидатите за лицензиране“ и „За лицензирани центрове“ се публикуват и редовно се

актуализират материали и методически документи – график на дейностите, указания за разработване на вътрешна система за осигуряване на качеството на професионалното обучение в ЦПО; индикатори за предоставяне на годишна информация за качеството на професионалното обучение в ЦПО и др.

4. Нормативно определеният срок за издаване на лицензия на ЦПО се спазва стриктно. Основните фактори за приключване на процедурите в срок са: спазване на стандартите за качество в административното обслужване и повишаване на ефективността на работата на администрацията; подобряване качеството на подадените документи в резултат на проведените консултации на кандидатите за лицензиране; повишаване на професионализма на всички участници в лицензионните процедури на базата на натрупан опит.

5. Чрез поддържаната и през 2021 г. актуална информация в ИС на НАПОО се дава възможност за поддържане на публичните регистри, осигурява се прозрачност на дейността на Агенцията и тази на централите и се дава възможност на институциите, бизнеса и гражданите да се информират за предоставяните от ЦПО услуги.

6. Внедреният през 2018 г. модул в ИС на НАПОО за публикуване и проверка на документите за професионална квалификация продължава да е надежден инструмент, осигуряващ допълнително качеството на извършваните дейности в ЦПО.

7. През 2021 г. няма постъпило заявление за издаване на лицензия на ЦИПО.

8. В резултат на изпълнението на процедурите по издаване и отнемане на лицензия, в края на 2021 г. броят на действащите на територията на страната лицензирани институции е както следва: ЦПО – **914 бр.** и ЦИПО – **39 бр.**

Раздел 3. Осигуряване на качеството в системата на професионалното образование и обучение

Основните резултати по Оперативна цел 3 от Плана на НАПОО са свързани със създаване на предпоставки (документи, дейности и процедури), подпомагащи обучаващите институции в системата на ПОО да предоставят качествени услуги по професионално образование, професионално обучение и професионално ориентиране.

За постигане на тази цел са включени четири основни дейности:

3.1. Усъвършенстване на дейностите по разработване на Държавни образователни стандарти (ДОС) за придобиване на квалификация по професии

През 2021 г. екипът на НАПОО успешно продължава да разработва и актуализира Държавните образователни стандарти (ДОС) за придобиване на квалификация по професии съгласно чл. 42, т. 3. от ЗПОО.

Цялостният процес по разработване и актуализиране на ДОС протича в съответствие с указанията, заложи в „Рамкови изисквания за разработване на ДОС за придобиване на квалификация по професии“ и „Методически указания за разработване на ДОС за придобиване на квалификация по професии“, като и двата документа са актуализирани през 2019 г. През 2020 г., със Заповед № 08-68/06.10.2020 г., са изменени Вътрешните правила за условията и реда за разработване на Държавни образователни стандарти за придобиване на квалификация по професии. С тези три вътрешни документа се постига единен подход при разработване на проектите, в които участват специалисти от различни професионални направления. За повишаване на методическата подготовка експертите от дирекция „Професионална квалификация и лицензиране“ прилагат различни европейски документи и инструменти - публикуваното на сайта на CEDEFOP общоевропейско „Ръководство за дефиниране на резултати от ученето при описание на квалификациите“, както и информацията от портала на Европейската комисия European skills, competences, qualifications and occupations (ESCO).

И през 2021 г., въпреки обективните затруднения, породени от усложнената обстановка вследствие на COVID-19, разработването на проекти на ДОС продължава да се извършва с необходимия професионализъм и спазване на срокове. Екипът на НАПОО извършва обученията и консултациите с работните групи дистанционно, чрез платформата ZOOM, по телефон и по имейл. Редовното предоставяне на консултации на работните групи от страна на експертите има съществен принос към повишаване качеството на проектите на ДОС.

За качествено разработване на ДОС положителен ефект оказва сътрудничеството и оперативната кореспонденция с експертите от МОН по въпроси, свързани със съдържанието на проектите. Публикуването на проектите на ДОС на страницата за обществени консултации дава възможност в тях да се отрази мнението на гражданите и бизнеса, които представят конкретни бележки и предложения за прецизиране.

Външната оценка на проектите е важен етап от процеса на разработването на ДОС. Тя включва рецензирането на подготвените проекти от високо квалифицирани специалисти в съответната професионална сфера – лица, които упражняват професията, преподаватели от висши училища и професионални гимназии.

Друг важен етап за оценяване на качеството на проектите на ДОС е обсъждането им от ЕК по професионални направления. През 2021 г. са проведени 30 заседания на ЕК по професионални направления за обсъждане на проекти на ДОС по различни професии от СППОО. За по-експедитивното протичане на заседанията на Експертните комисии всички материали, свързани с разработените проекти, предварително се изпращат

на членовете на ЕК по електронна поща, с възможност за получаване на обратна връзка във вид на предложения, становища и др. При необходимост, в заседанията се канят за участие авторите на ДОС и други външни експерти, които могат да дадат своето компетентно мнение по разработените проекти.

Проектите на ДОС, преминали етапа на експертна оценка от ЕК, се внасят за обсъждане и приемане от УС на НАПОО. През 2021 г. в рамките на 5 заседания на УС на НАПОО са внесени за обсъждане 16 проекта на ДОС, обхващащи 47 специалности, разработени в единици резултати от ученето, групирани по видове професионална подготовка в съответствие със ЗПОО. Спазени са изискванията за представяне на проектите на ДОС в установения едномесечен срок преди провеждане на съответното заседание на УС. За периода няма върнати от УС проекти на ДОС за допълнителни корекции.

Всички проекти, придружени с пълния комплект документи, необходими за обсъждането им в УС, се публикуват на интернет-страницата на НАПОО с възможност членовете предварително да изпращат бележки и предложения по разработените материали.

Проектите на ДОС, одобрени от УС на НАПОО, се подготвят в срок за внасяне в МОН. Тези проекти, по които в рамките на процедурата по обществени консултации по чл. 26 от Закона за административните актове и съгласувателната процедура по чл. 52, т. 2, чл. 54, т. 1 и чл. 56, ал. 1, т. 3 на ЗПОО има постъпили предложения от МОН за изменение и допълнение, се връщат в Агенцията за привеждането им в съответствие с направените предложения. През 2021 г. по този ред има върнати за преработване 6 проекта на ДОС.

НАПОО поддържа актуална информация на електронната си страница, свързана с процеса на разработване и актуализиране на ДОС. В меню „Проекти на ДОС“ са публикувани всички проекти на ДОС (общо 16 бр.), които са приети от УС на НАПОО през 2021 г.

Всички образователни стандарти, публикувани в „Държавен вестник“ с наредби на министъра на образованието и науката за ДОС за придобиване на квалификация по професии (общо 18 бр.) своевременно са качени и на сайта на НАПОО – в рубриката „ДОС, публикувани в ДВ“, и в рубриката „Новини“. По този начин се цели ЦПО да бъдат своевременно информирани, за да актуализират учебните планове и програми по професиите, за които притежават лицензия за извършване и удостоверяване на професионално обучение.

Количествените показатели във връзка с разработване и актуализиране на ДОС за придобиване на квалификация по професии през 2021 г. са:

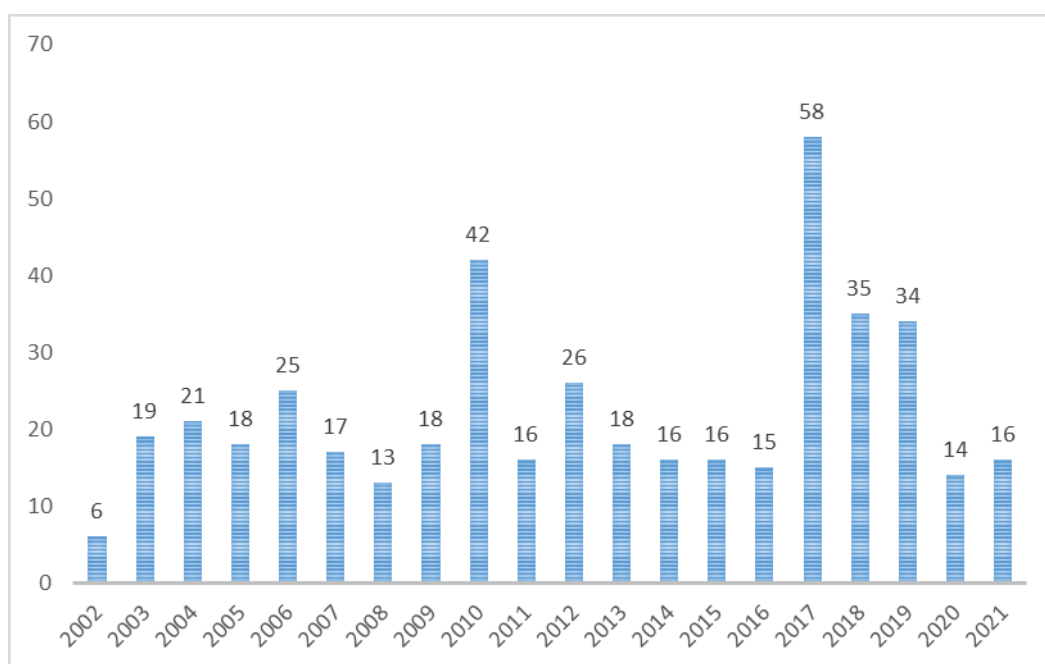
- Брой проекти на ДОС, разработвани през годината - 30
- Брой проекти на ДОС, подготвени за обсъждане от УС на НАПОО - 16
- Брой ДОС, приети от УС на НАПОО - 16

- Брой ДОС, представени в МОН за съгласуване и утвърждаване - 16
- Брой ДОС, публикувани с наредби в ДВ - 18
- Брой проекти на ДОС, които са в процедура на разработване - 14 (ще бъдат завършени през 2022 г.)
- Брой организирани и проведени заседания на ЕК за обсъждане на проекти на ДОС - 30
- Брой преработени проекти на ДОС (поради настъпили промени в нормативната уредба или постъпили бележки) - 6

Обобщена информация за процеса на разработване на ДОИ/ДОС за периода 2002-2021 г. е представена на Фиг. 6.

Фиг. 6.

Брой проекти на ДОИ/ДОС за придобиване на квалификация по професии, внесени за утвърждаване в МОН за периода 2002–2021 г.

В периода 2002-2021 г. Рамковите изисквания за разработване на ДОС са актуализирани 4 пъти. Разработените ДОС за придобиване на квалификация по професии (обнародвани в ДВ и приети от УС на НАПОО проекти), са общо 338 броя към 31.12.2021 г. и са разпределени по следния начин:

- ДОС, утвърдени от УС на НАПОО, изготвени според Рамковите изисквания от 2019 г. - 55

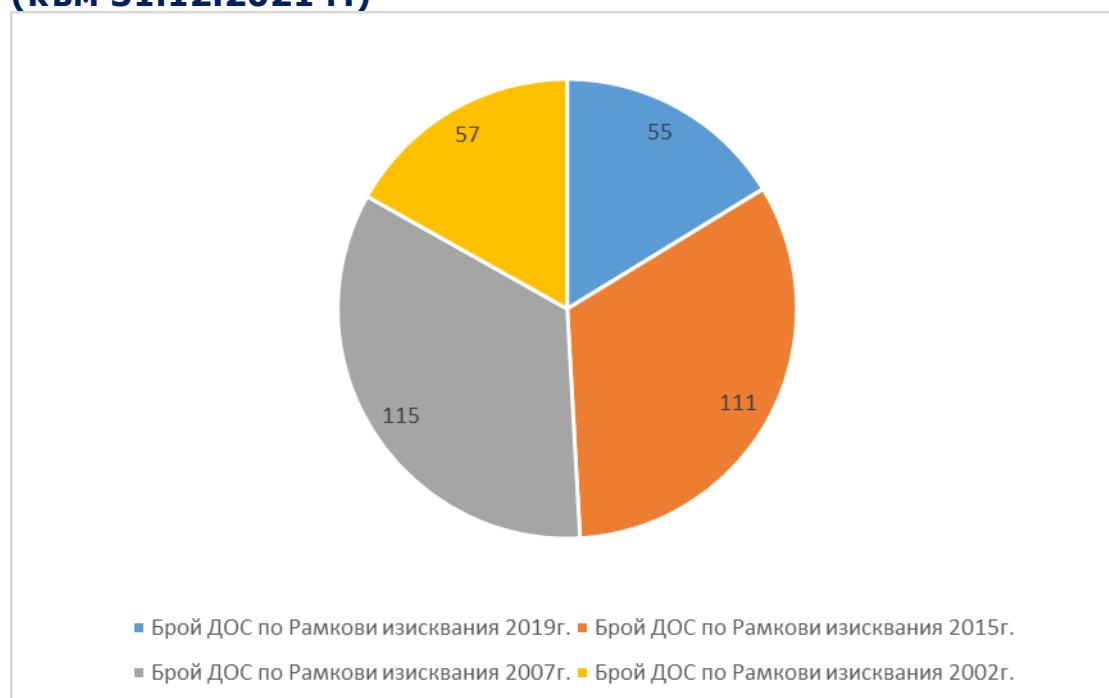
- ДОС, утвърдени от УС на НАПОО, изготвени според Рамковите изисквания от 2015 г. - 111
- ДОС, утвърдени от УС на НАПОО, изготвени според Рамковите изисквания от 2007 г. - 115
- ДОС, утвърдени от УС на НАПОО, изготвени според Рамковите изисквания от 2002 г. - 57
- Брой професии от СППОО, по които няма разработени ДОС - 16

Забележка:

За част от професиите в СППОО има разработени по няколко проекта на ДООИ/ДОС - според два или три варианта на Рамковите изисквания. Част от проектите, представени за утвърждаване в МОН, не са съгласувани и съответно за тях все още няма издадени Наредби.

Фиг. 7.

Разработени ДООИ/ДОС за придобиване на квалификация по професии по вариантите на Рамковите изисквания, прилагани от 2002 г. до 2021 г. (към 31.12.2021 г.)

ОБОБЩЕНИЕ:

1. НАПОО успешно изпълнява функцията по разработване и актуализиране на проекти на ДОС, регламентирана в т. 42, т. 3. от ЗПОО.

2. Всички разработени проекти на ДОС през 2021 г. са съобразени с изискванията, регламентирани в чл. 13а на ЗПОО, и с Рамковите изисквания и Методическите указания, актуализирани през 2019 г.

3. Изменените Вътрешни правила за условията и реда за разработване на Държавни образователни стандарти за придобиване на квалификация по професии продължават и през 2021 г. да са предпоставка за повишаване гъвкавостта и оперативността при разработване на проекти на ДОС.

4. ДОС, разработени във вид на „единици резултати от ученето“ са база за внедряване на Европейската система за трансфер на кредити в ПОО (ECVET), която предстои да се въведе в системата на ПОО с приемане на подзаконовия нормативен акт – „Наредбата за натрупване и трансфер на кредити в ПОО“, произтичаща от ЗПОО.

5. Единиците резултати от ученето в ДОС улесняват прилагането на останалите европейски инструменти и принципи в ПОО – ЕКР/НКР, Европас, валидиране и признаване на неформално и информално учене, кариерно ориентиране и др.

6. ЦПО следва да прилагат публикуваните ДОС при актуализиране на учебните си планове и програми по професии/специалности, по които са лицензирани.

7. ДОС за придобиване на квалификация по професии са ценен инструмент за международното признаване на документите за професионално образование, професионално обучение и за транснационалната мобилност - съдействат за повишаване на прозрачността и съпоставимостта на професионалните квалификации.

8. Количествените показатели за 2021 г. показват, че НАПОО, със своя намален числен състав и в новите условия на работа в извънредна епидемична обстановка, за втора поредна година успява да постигне заложения в Годишния план индикатор, свързан с разработване на ДОС за придобиване на квалификация по професии.

9. Повишаването на експертността на служителите от специализираната администрация е в резултат и от участието им в международни форуми и уебинари, насочени към разработването на професионални профили, секторни рамки, организирани от международни организации за адаптиране на системите за ПОО по време на кризата с COVID-19.

3.2. Поддържане на Списъка на професиите за професионално образование и обучение в съответствие с актуалните потребности на пазара на труда и с националната класификация на професиите и длъжностите (НКПД)

Съгласно чл. 42, т. 3, буква а) на ЗПОО, НАПОО разработва и предлага на министъра на образованието и науката Списъка на професиите за професионално образование и обучение (СППОО).

Постъпилите в НАПОО предложения за допълване на Списъка през 2021 г. са разгледани на експертно ниво за съответствието им с „Ред за

разработване и поддържане на Списъка на професиите за професионално образование и обучение" (утвърден със Заповед № РД 09-5443/18.10.2017 г. на министъра на образованието и науката, изм. и доп. със Заповед № РД 09-3080/13.12.2019 г.).

През отчетния период в НАПОО са внесени 6 бр. предложения за актуализиране на СППОО.

Подкрепени от ЕК и УС са следните предложения, инициирани от бизнеса и Министерство на отбраната:

- Включване на нова професия, код 481040 „Програмист на изкуствен интелект“ със специалност, код 4810401 „Програмиране на изкуствен интелект“- трета степен на професионална квалификация в професионално направление 481 „Компютърни науки“.
- Включване на нова професия, код 481050 „Програмист на работи“ със специалност, код 4810501 „Програмиране на работи“ - трета степен на професионална квалификация в професионално направление 481 „Компютърни науки“.
- Заличаване на професия с код 863060 „Военен оркестрент“ и специалностите към нея от професионално направление 863 „Военно дело и отбрана“.
- Изменение на професия с код 840090 „Водач на МПС за обществен превоз“ от професионално направление с код 840 „Транспортни услуги“, както следва:
  - Специалност с код 8400901 „Вътрешни и международни превози на пътници“ от първа степен на професионална квалификация става втора степен на професионална квалификация;
  - Специалност с код 8400902 „Вътрешни и международни превози на товари“ от първа степен на професионална квалификация става втора степен на професионална квалификация.

За качествената подготовка на предложенията експертите от дирекция ПКЛ оказват експертна и методическа помощ на вносителите – консултации на място, онлайн, по телефона или по електронна поща. За предложенията, които не са подготвени във вида, който се изисква за разглеждане в ЕК или не са одобрени от съответната ЕК, са дадени препоръки на вносителите за преработването им.

През 2021 г. са проведени 7 заседания на ЕК по професионални направления за обсъждане на внесените предложения за промени в СППОО.

На основание чл. 25, ал. 4 от Закона за администрацията, във връзка с чл. 6, ал. 4 от ЗПОО, по предложение на председателя на НАПОО, одобрено от Управителния съвет на агенцията, след съгласуването му с министъра на труда и социалната политика, отрасловите министерства и с представителните организации на работодателите, работниците и служителите на национално равнище, министърът на образованието и

науката издаде Заповед РД 09-1038/ 07.05.2021 г. за изменение и допълнение на Реда за разработване и поддържане на Списъка на професиите за професионално образование и обучение, разработен на основание чл. 6, ал. 4 от ЗПОО.

Измененията касаят професионално направление „Военно дело и отбрана“ и начина за извършване на промени в него.

Предложенията за допълване на СППОО с нови професии и/или специалности, както и за заличаване на професии/специалности от действащия списък, които се внасят в НАПОО, следва да бъдат съобразени с изискванията, заложи в актуализирания документ, свързани с позоваването на специфични Класификатори на длъжностите на военнослужещите в Министерството на отбраната, структурите на пряко подчинение на министъра на отбраната и Българската армия, в служба „Военна полиция“ и в служба „Военно разузнаване“.

И през 2021 г. експертите от специализираната администрация на НАПОО осъществяваха активна комуникация с Експертните комисии по повод уточняване на първоначални дейности, свързани с оптимизиране на СППОО въз основа на изготвения от НАПОО анализ, препоръките от проект „Техническа помощ за създаване на секторни съвети за уменията“ на МОН и предварителна подготовка за предстоящи дейности по промяна на СППОО по програма „Образование“.

Очакват се следните основни резултати:

- предложение за създаването на секторни съвети за умения в България;
- препоръки относно средствата за засилване на връзката между квалификационната система на ПОО, икономическата структура и заетостта в страната;
- качествени инструменти за съгласуване на квалификациите и учебните програми с нуждите на пазара на труда.

След предложения, внесени в МОН от НАПОО, са издадени заповеди на министъра на образованието и науката за изменение и допълнение на СППОО.

Със заповед на министъра на образованието и науката № РД-09-843/07.04.2021 г. Списъкът на професиите за професионално образование и обучение се изменя и допълва, както следва:

- В професионално направление 481 „Компютърни науки“ се включват две нови професии:
  - Професия, код 481040, „Програмист на изкуствен интелект“ със специалност, код 4810401, „Програмиране на изкуствен интелект“ – трета степен на професионална квалификация;
  - Професия, код 481050, „Програмист на работи“ със специалност, код 4810501, „Програмиране на работи“ – трета степен на професионална квалификация.

- В професионално направление 863 „Военно дело и отбрана“ се заличава професия, код 863060, „Военен оркестрант“ и специалностите към нея.

Със заповед на министъра на образованието и науката № РД-09-4493/18.11.2021 г. Списъкът на професиите за професионално образование и обучение в частта професионално направление код 840 „Транспортни услуги“, професия код „Водач на МПС за обществен превоз“, се изменя, както следва:

- Специалност код 8400901 „Вътрешни и международни превози на пътници“ от първа степен на професионална квалификация става втора степен на професионална квалификация;
- Специалност код 8400902 „Вътрешни и международни превози на товари“ от първа степен на професионална квалификация става втора степен на професионална квалификация.

Промените са съгласувани с председателя на Националния статистически институт, с министъра на труда и социалната политика, със съответните отраслови министри и с представителните организации на работодателите и на работниците и служителите на национално равнище.

На интернет-страницата на НАПОО може да се намерят както актуален СППОО, така и всички заповеди за изменението му през годините.

ОБОБЩЕНИЕ:

1. Измененият и допълнен през 2021 г. „Ред за разработване и поддържане на СППОО“ е предпоставка за постигане на по-голяма ефективност на процеса на актуализиране на Списъка с цел адаптиране спрямо специфичните изисквания на отделни сектори, в този случай свързани конкретно с нормативната уредба, касаеща професионално направление „Военно дело и отбрана“.

2. Внесените предложения за нови професии/специалности са продиктувани от липсата на специалисти на пазара на труда със специфична професионална квалификация, необходими за определени организации, от мащабните процеси на дигитализация в различните обществени сфери, както и от промяна на трудови дейности, задачи и приоритети в сферата на военното дело.

3. Ангажираността на вносителите, както и активното участие на работодателите и други заинтересовани страни в заседанията на ЕК и в УС, подпомагат НАПОО в процеса на вземане на компетентни решения по внесените предложения за актуализиране на СППОО с допълване на нови професии/специалности.

4. През 2021 г. СППОО е актуализиран двукратно с промяна в степента на специалностите в рамките на една професия, добавени са две нови актуални професии, свързани с процесите на дигитализация и е заличена една професия.

3.3. МОНИТОРИНГ И КОНТРОЛ НА ДЕЙНОСТТА НА ЛИЦЕНЗИРАНИТЕ ЦПО И ЦИПО

В изпълнение на чл. 49в от ЗПОО и Плана за контролната дейност на НАПОО за 2021 г. е осъществен последващ контрол на дейността на лицензирани ЦПО от цялата страна. В периода януари-декември 2021 г., са извършени общо 160 проверки на ЦПО. Проверяват се лицензирани институции по предварително утвърдени критерии; ЦПО, за работата на които има подадени сигнали и жалби и ЦПО, за които се установяват пропуски в работата на базата на документите в ИС на НАПОО.

Поради обявената извънредна епидемиологична обстановка в страната, предизвикана от COVID-19, осъществяването на последващ контрол бе по актуализираната „Процедура за последващ контрол на лицензираните ЦПО“, приета от Управителен съвет на НАПОО на 1.07.2020 г.

До края на 2021 г. са направени 125 броя проверки през ИС на НАПОО и 35 проверки на място.

Последващият контрол през ИС на НАПОО дава възможност за още по-детайлно проследяване и верифициране за спазване на изискванията на нормативната уредба в областта на професионалното обучение в дейността на ЦПО.

В констативните протоколи е въведен задължителен реквизит за преглеждане на докладите са самооценка на качеството - детайл, който до момента не беше част от последващия контрол.

За изпълнение на плана за последващия контрол допринесоха и двама новоназначени експерти, работещи в НАПОО по извънцатно разписание по проект „Качество и ефективност“, финансиран по ОП „Развитие на човешките ресурси“. Въведени са нови образци на констативни протоколи, които дават възможност за различни видове проверки - тематични, комплексни, с възможност да бъдат изискани допълнително документи, които не са въведени в информационната система на НАПОО и не са проверени на място.

През 2021 г., във връзка с неизпълнението на изискванията на чл. 22, ал. 8 от ЗПОО, както и във връзка с неизпълнението на условията на издадената лицензия са прекратени правата по издадената лицензия чрез окончателно отнемане на общо 68 броя ЦПО и 1 (един) ЦИПО. От последващ контрол още 7 ЦПО са подали писмено искане за прекратяване на правата по издадената им лицензия и 5 ЦПО са с прекратени права за неизпълнени препоръки. Общо 80 ЦПО и 1 ЦИПО са с прекратени права по издадените им лицензии.

Резултатите от мониторинга са обобщени както следва:

1. ЦПО, проверени във връзка с непредставена годишна информация за дейността и годишен доклад за самооценка на качеството за 2020 г. (съгласно изискването на чл. 22, ал. 8 от ЗПОО).

Въз основа на направената проверка в ИС на НАПОО на общо 968 ЦПО с активна лицензия и 40 ЦИПО към 31.12.2020 г. комисията констатира следното и по предложения от експертните комисии (въз основа на доклад от председателя на ЕК) са прекратени правата по издадена лицензия чрез окончателно отнемане, съгласно чл. 49г, ал. 6, т. 2 от ЗПОО на:

- 31 (тридесет и един) ЦПО, които не са подали годишна информация за извършената дейност през предходната календарна година и годишен доклад за самооценка на качеството, в срока, посочен в уведомителното писмо, и са преустановили извършването на разрешената дейност за повече от 12 месеца;
- 2 (два) ЦПО, които не са подали годишна информация за дейността за 2020 г. и са преустановили извършването на разрешената дейност за повече от 12 месеца;
- 1 (един) ЦПО, който не е подал годишен доклад за самооценка на качеството за 2020 г. и е преустановил извършването на разрешената дейност за повече от 12 месеца;
- 30 (тридесет) ЦПО, които са подали годишна информация с нулеви стойности в изпълнение на задължението си по чл. 22, ал. 8 на ЗПОО и са преустановили извършването на разрешената дейност за повече от 12 месеца.

По предложения от експертните комисии (въз основа на доклад от председателя на ЕК) са прекратени правата по издадена лицензия, съгласно чл.49г, ал. 2, т. 3 от ЗПОО (писмено искане на притежателя на лицензията) на:

4 (четири) ЦПО;

1 (един) ЦИПО.

2. Пълна проверка на прикачените в информационната система свидетелства за професионална квалификация и свидетелства за валидиране на професионална квалификация.

При проверка на документите в ИС на НАПОО в изпълнение на чл. 42, т. 11 от ЗПОО, по данни от ИС до 31.12.2020 г., са прегледани 10772 Свидетелства за професионална квалификация и Свидетелства за валидиране на професионална квалификация, от тях включени в регистъра по чл. 42, т. 11 от ЗПОО са 8868 свидетелства, 2920 са върнати след първа проверка за отстраняване на констатираните нередовности, 302 са отказани за публикуване в публичния регистър с издадени документи като несъответстващи на ЗПОО и на ДОС за придобиване на квалификация по професия. За всеки проверен документ е изпратено експертно становище до ЦПО. Проверката на издадените документи през модула в ИС за включването им в Регистъра на документите, е изключително детайлна и, въпреки че част от нея е автоматизирана, отнема много време и това води до съществено увеличаване на товарването на служителите.

Предприетите от НАПОО мерки за недопускане на по-нататъшни грешки при попълването на документите за придобита квалификация са:

- публикуване на интернет-страницата на Агенцията на указания за попълване на документи за удостоверяване на професионално обучение и за придобиване на професионална квалификация;
- детайлно обсъждане на реда за поръчване, попълване, издаване и съхраняване на задължителната документация в ЦПО по време на проведените информационни дни;
- подготвяне на подробни отговори на постъпващите по ел. поща и по телефона запитвания, както и предоставяне на консултации на място по време на последващия контрол.

3. Последващ контрол на ЦПО, които не са проверявани от издаването на лицензията им, както и проверки на центрове, които са получили предписания за отстраняване на констатираните несъответствия, но не са представили доклад за предприетите мерки.

В периода януари – декември 2021 г. са проверени общо 160 центъра, като 71 от тях са в страната и 89 – в София.

Само 7 бр. ЦПО от проверените работят в съответствие с изискванията на законодателството, за тях не са установени нередовности и не са им изпратени препоръки за бъдещата дейност. Останалите центрове имат пропуски при осъществяване на своята дейност.

Намалява броят на ЦПО, които не подават в срок доклада, дължим към НАПОО съгласно действащата процедура за последващ контрол. Два ЦПО не са представили доклад за отстранени нередовности в рамките на посочения в констативния протокол срок, в резултат на което се пристъпи към процедура за прекратяване правата по издадената лицензия чрез временното и отнемане, съгласно чл. 49в, ал. 4 от ЗПОО. От тях, поради неизпълнени препоръки в рамките на тримесечния срок за прекратяване на правата по лицензията чрез временното ѝ отнемане, на 1 бр. ЦПО правата по лицензията са прекратени окончателно.

През 2021 г. експертите на НАПОО установиха, че най-често допусканите грешки, констатирани при проверки през 2020 г., вече не се допускат от централите, което показва, че превантивната работа на служителите на Агенцията, включваща многобройни публикации и консултиране, дават необходимия ефект.

Често срещани през 2021 г. са следните грешки:

- Неправилно записване на гражданството на обученото лице (българско, вместо България);
- Непълно изписване на наименованието на центъра (със съкращения или абривиатура), както и изписване на наименование, различно от вписаното в издадената лицензия;
- Неунищожени празни редове с тирета в издаваните документи;
- Неправилно вписани нива на НКР/ ЕКР;
- Положените печати върху издаваните документи не съответстват по форма и съдържание на изискванията на ЗПОО;

- Неактуализирани учебни планове и програми в съответствие с Държавния образователен стандарт за придобиване на квалификация по професия;
- Учебните предмети не са изписани по вид професионална подготовка - теоретично и практическо обучение;
- Неспазване съотношението между брой часове по теория и практика при професионално обучение по част от професията;
- Неспазване изискването на чл. 28 от ЗПОО за включване в общата професионална подготовка на компетентности в областта на предприемачеството;
- Учебните часове за разширена професионална подготовка не се разграничават от учебните часове за задължителна професионална подготовка;
- Неправилно водене на регистрационните книги за издадените документи – неправилно номериране; използвани образци на книги, които не са предназначени за центровете за професионално обучение, регистрационните книги се водят само в електронен вид, не са прошнуровани и страниците не са номерирани, каквото е изискването за тяхното водене;
- Липса на медицински документ на обучено лице, съгласно чл. 14, ал 3 на ЗПОО;
- Медицинският документ по чл. 14, ал. 3 на ЗПОО е издаден с дата, след датата на започване на обучението;
- Липса на документи за минимално входящо образователно равнище във връзка с чл. 14, ал. 4 от ЗПОО;
- Разминаване в номера на изпитния протокол с номера, вписан в Свидетелството за професионална квалификация;
- Некоректно изготвени протоколи във връзка с проведеното професионално обучение;
- Неприложени документи за преподаватели по чл. 49б, ал. 2, т. 9 от ЗПОО;
- Нарушаване на чл. 20, ал. 1 от ЗПОО;
- Неспазване на срока на чл. 50, ал. 4 от ЗПОО;
- Липса на книга за вписване на протоколите от проведени заседания на учебно-методическия съвет на ЦПО;
- Неактуализиран Правилник за устройството и дейността на ЦПО в съответствие с изискванията на нормативната наредба.

След измененията в ЗПОО от 01.08.2016 г. всички ЦПО имат задължение да актуализират учебните планове и учебните програми, като рамковите програми, утвърдени през м. март 2017 г. конкретизираха вида на промените. При направените проверки се установи, че има ЦПО, които все още не са актуализирали учебните си планове и програми.

С изменение на чл. 13д в ЗПОО от 6 ноември 2018 г. се въведе изискване за актуализиране на учебните планове и програми най-малко веднъж на всеки 5 години, за което ще бъде подготвен нов модул в ИС за контрол на изпълнението на това задължение от страна на ЦПО.

Писменото уведомяване (с официално писмо) на проверените центрове за констатираните нередовности/нарушения по време на проверката дава

положителни резултати при над 95% от проверените през 2021 г. ЦПО. Доказателство за това са получените писмени доклади с приложени доказателства от центровете за предприетите от тях действия за по-нататъшно недопускане на несъответствия и нарушения и за отстраняване на допуснатите нередовности.

От проучване, проведено в периода юни-юли в изпълнение на проект „Качество и ефективност“ на НАПОО (финансиран от ОП РЧР) е констатирано съвпадение между намеренията на НАПОО и вижданията на представителите на ЦПО част от проверките, правени в рамките на последващия контрол, да бъдат изпълнявани с помощта на автоматични контроли в информационната система на НАПОО, което е планирано в техническото задание за надграждането ѝ.

4. Тематични проверки на ЦПО

а) по жалби и сигнали – по искане на разследващи органи във връзка с различни преписки на МВР и техни подразделения, свързани с достоверността на издадените от ЦПО документи, по постъпили жалби от обучаеми лица и по сигнал на Държавен фонд „Земеделие“. По всички 11 постъпили жалби и сигнали са извършени проверки на ЦПО.

б) проверки на документацията на проведени в ЦПО процедури по валидиране – през 2021 г. 8 ЦПО са информирали НАПОО за провеждане на общо 45 процедури по валидиране на професионална квалификация, за 654 лица.

В резултат на извършените проверки в периода януари – декември, 2021 г. са направени следните изводи:

1. Центровете се справят успешно с въведените нови модули в ИС, свързани със заявяването, получаването, издаването и отчитането на документи с фабрична номерация.
2. Проверката на издаването от ЦПО свидетелства за професионална квалификация и свидетелства за валидиране на професионална квалификация преди публикуването им в публичния регистър създава предпоставка лицата да получават документи, отговарящи на всички изисквания на нормативната база.
3. След анализ на проверката на издаването от ЦПО свидетелства, служителите на НАПОО насочват усилията си за консултиране и подготвяне на информационни материали за подпомагане на ЦПО с цел да се избягват констатираните грешки.
4. Проверките на издаването свидетелства за професионална квалификация и свидетелства за валидиране на професионална квалификация през ИС на НАПОО доведоха до интензивен процес на актуализиране на учебните планове и учебните програми на ЦПО, както и на Правилниците за устройството и дейността на ЦПО.
5. Центровете, чиито свидетелства за професионална квалификация са обект на проверка от служителите в НАПОО, подобряват съществено

организацията и удостоверяването на професионално обучение по част от професията.

6. Усилията на НАПОО при проверка на годишните доклади за дейността на ЦПО през ИС са насочени към по-детайлна проверка на издаваните документи от центрове, които са провеждали и удостоверявали само професионално обучение по част от професията.

7. С влизането в сила на Наредба № 2 за документите за професионално обучение на лица, навършили 16 години от 10.07.2018 г., центрoвете разполагат с нормативен документ, регламентиращ ясни правила относно документацията, която е необходимо да водят и изискванията към издаваните документи.

8. Периодичните съобщения на сайта на НАПОО и специализираните методически материали в подкрепа на ЦПО са ефективен начин за повишаване качеството на професионалното обучение и неговото удостоверяване.

В изпълнение на проекта „Качество и ефективност“ е разработен модел за мониторинг и контрол на качеството на професионалното обучение, предоставяно от центрoвете за професионално обучение, базиран на общите принципи в Европейската рамка за осигуряване на качество в професионалното обучение (EQAVET).

Конкретните цели на модела се свързват с:

- Подобряване на ефективността на предоставяните услуги от ЦПО;
- Подобрена координация между институциите, осъществяващи контрол в ЦПО;
- Създаване на система за събиране и анализ на данни за осъществяваните от ЦПО дейности;
- Създаване на механизъм за използване на данните от мониторинг за вземане на управленски решения.

Обсъждането на модела с МТСП и АЗ, като партньори в изпълнението на проекта и в прилагането на модела, както и внедряването му предстои.

През 2021 г. беше приведен в съответствие с модела процесът по осъществяване на последващ контрол в ЦПО. Заради ограниченията, наложени от епидемията, и невъзможността за проверки на място в ЦПО не успяхме да апробираме анкетните карти с обучавани и работодатели, които дават информация за удовлетвореността им от проведеното обучение.

Последващият контрол на НАПОО през 2022 г. ще продължи чрез:

1. Проверки през ИС на НАПОО на всички издавани от ЦПО документи за придобита професионална квалификация и документи за валидиране на професионална квалификация (вкл. и тези, които не подлежат на задължителна такава по силата на чл. 40б, ал. 2 от ЗПОО) за точно попълване на всички реквизити съгласно изискванията на Наредба № 8 от 11.08.2016 г. на министъра на образованието и науката за информацията и документите за системата на предучилищното и училищно образование и изискванията на Наредба № 2 от 10.07.2018 г. за документите за професионално обучение на лица, навършили 16 години.

2. Проверки на ЦПО, които провеждат обучение по част от професия и не са издавали документи за проверка през ИС на НАПОО за включване в Регистъра по чл. 42, т. 11 от ЗПОО.
3. Осъществяване на проверки на заявени от ЦПО процедури по валидиране.
4. Проверки, свързани с работата на ЦИПО с цел установяване качеството на предоставяните услуги.
5. Проверки по постъпили жалби и сигнали на институции, граждани и други заинтересовани страни.
6. Мониторинг на актуалността на информацията в ИС на НАПОО в профилите на ЦПО по отношение на: материално-техническа база, преподаватели с необходимата квалификация, актуализирани учебни планове и учебни програми с отразените изменения съгласно ДОС за придобиване на квалификация по професии, с рамковите програми и др.

ОБОБЩЕНИЕ:

1. Осъществяваният последващ контрол върху дейността на лицензираните центрове осигурява в по-голяма степен обективност, изчерпателност и е гарант за качеството на извършването и удостоверяването на професионално обучение в ЦПО.
2. Въпреки въведеното извънредно положение в страната, с наличното финансиране, НАПОО успя да осъществи планирания брой проверки на ЦПО в цялата страна, съгласно Плана за контролната дейност на НАПОО за 2021 г.
3. Методиката и индикаторите за събиране на годишна информация за дейността на ЦПО и ЦИПО са работещи и надеждни и дават възможност за проследяване на дейността на центровете и набиране на информация във връзка с предоставяните квалификационни услуги за лица над 16-годишна възраст в страната, търсенето на курсове по конкретни професии и специалности, начина на организиране и финансиране на професионалното обучение, търсенето на услуги по професионално ориентиране, мотивиране и др.
4. Функциониращият от 2018 г. модул в Информационната система за проверка на документите, улеснява дейността не само на ЦПО, но и на НАПОО като компетентна институция, която съгласно ЗПОО е органът, който поддържа регистъра на издадените документи за професионална квалификация.

3.4. МЕТОДИЧЕСКО ОСИГУРЯВАНЕ НА ДЕЙНОСТТА НА ЦПО И ЦИПО

И през 2021 г., въпреки пандемията, свързана с COVID-19, НАПОО продължи активно да оказва методическа и експертна помощ на лицензираните ЦПО.

Методическата подкрепа по отношение спазването на действащата нормативна уредба, включително и за издаване на документи за професионална квалификация, е важна предпоставка за повишаване на качеството на професионалното обучение, предоставяно от ЦПО. Въз

основа на констатациите от последващия контрол на ЦПО на място и през ИС през годината са давани конкретни препоръки за подобрене на работата им. Препоръките в констативните протоколи от последващия контрол и докладите от ЦПО, съдържащи информация за изпълнението им, са доказателство за ползите от оказването на методическа подкрепа.

Ценна за центровете е експертната помощ, която длъжностните лица от НАПОО оказват при реализиране на дейността им, свързана с поддържане на актуална информация в ИС на НАПОО при изготвяне и подаване на годишната информация и годишния доклад за самооценка на качеството по чл. 22, ал. 8 от ЗПОО.

Друга група важни въпроси, които през годината бяха обект на експертно-методическата помощ от страна на НАПОО, е свързана с правилното оформяне и водене на учебната документация на обучаващата институция. За улесняване на кандидатите за лицензиране, както и за кандидатите, които желаят изменение на лицензията си с добавяне на нови професии и специалности, информацията в меню „За кандидатите за лицензиране“ на сайта на НАПОО периодично се допълва и актуализира. В тази рубрика са публикувани всички актуализирани документи, свързани с лицензионния режим, вкл. и „Стъпки за издаване и изменение на издадена лицензия с добавяне на нови професии и специалности“.

През 2021 г. продължи практиката ЦПО да бъдат своевременно информирани за промени в нормативната база – в ЗПОО, в СППОО, в ДОС за придобиване на квалификация по професии, в наредби за документи за професионално обучение и в други документи, свързани с тяхната дейност. На сайта на НАПОО в меню „За лицензирани центрове“ се публикуват методически материали, подпомагащи дейността на центровете при прилагане на актуализираната нормативна уредба за системата на ПОО.

Индикаторите, по които ЦПО извършват самооценка на качеството на професионалното обучение за 2021 година, както и рамката на годишния доклад за самооценка, който се представя чрез ИС на НАПОО, са публикувани в рубриката „Методически материали за ЦПО“, в основно меню „За лицензирани ЦПО“ на интернет-страницата на НАПОО: <https://www.navet.government.bg/bg/metodicheski-materiali-za-tspo/>.

През 2021 г. в рамките на проект „Качество и ефективност“ е проведена онлайн среща за презентиране на добри практики, в която са наградени за участие 26 ЦПО - в категория „Добри практики в лицензираните центрове за професионално обучение (ЦПО) – 17 бр. номинации; в категория „Успешно партньорство между работодател и лицензиран ЦПО“ – 3 бр. номинации; в категория „Активни курсисти – обучени или обучаващи се в момента лица“ – 6 бр. номинации.

През 2021 г., главно поради големия брой постъпили въпроси от страна на ЦПО за работата им по време на извънредна епидемиологична обстановка, отново е актуализирана рубриката на сайта „Често задавани въпроси“, насочена както към кандидати за лицензиране, така и към лицензираните центрове. На сайта на Агенцията е публикуван Годишен календар на дейностите на ЦПО, подпомагащ центровете регулярно да изпълняват задълженията си при спазване на нормативната уредба.

През 2021 г. са проведени две онлайн информационни срещи с участието на представители от над 80 ЦПО. На информационните срещи е предоставена полезна и актуална информация за констатираните при осъществяване на последващ контрол от страна на НАПОО пропуски във водената от центровете учебна документация, за настъпилите промени в ЗПОО, в други подзаконовни нормативни документи и тяхното отражение в дейността на ЦПО, както и новостите при работа в ИС на НАПОО. За новолицензираните ЦПО е направена демонстрация на работата в информационната система, свързана с въвеждане на информация за курсове за професионално обучение, за подаване на годишна информация, за правилно попълване на протоколите при провеждане на изпити/ държавни изпити, за подаване на заявка за задължителна документация и др.

ОБОБЩЕНИЕ:

1. НАПОО осъществява методическа дейност за подпомагане на лицензираните ЦПО и ЦИПО в страната, като използва различни форми и канали – сайтът на Агенцията, информационни срещи, консултации по телефон и електронна поща.
2. В резултат на проведените консултации и оказаната методическа помощ на кандидатите за лицензиране през 2021 г., подготвените документи са пълни и качеството им е подобро.
3. На страницата на НАПОО в специализираната рубрика „За лицензирани центрове“ и в рубриката „Новини“ се публикуват актуални методически материали в подкрепа дейността на ЦПО и ЦИПО, резултати от последващия контрол, анализи за дейността на ЦПО и ЦИПО и самооценката на качеството, наредби на ДОС за придобиване на квалификация по професии, проекти на нормативни актове и др.

РАЗДЕЛ 4. ПРОУЧВАНЕ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ ОПИТ И ДОБРИ ПРАКТИКИ В ОБЛАСТТА НА ПРОФЕСИОНАЛНОТО ОБРАЗОВАНИЕ И ОБУЧЕНИЕ И АДАптиРАНЕ С ЦЕЛ ТРАНСФЕР НА НАЦИОНАЛНО НИВО

За постигане на Оперативна цел 4 от Плана на НАПОО за 2021 г. са включени поредица от дейности, свързани с:

- конференции, организирани от европейски институции и организации;
- изпълнение на Плана на Европейската мрежа за обмен на информация, опит и експертиза в областта на ПОО – проект ReferNet България;
- инициативи по прилагане на ЕКР, НКР и Секторни квалификационни рамки;
- участие в международни проекти и в проекти, финансирани по оперативните програми;
- участието на НАПОО в европейски мрежи, работни срещи и семинари.

4.1. УЧАСТИЕ НА СЛУЖИТЕЛИ НА НАПОО В ЕВРОПЕЙСКИ МРЕЖИ И РАБОТНИ ГРУПИ КЪМ ЕВРОПЕЙСКАТА КОМИСИЯ

През 2021 г. служители на НАПОО продължават да участват като представители на България в работата на следните европейски мрежи и работни групи:

- Европейска мрежа за създаване и развитие на Европейската система за трансфер на кредити в ПОО чрез Национален експертен екип по ПОО и ECVET (Bulgarian National VET Team);
- Европейска мрежа за осигуряване на качеството в ПОО;
- Европейска съвещателна група по Европейската квалификационна рамка (EQF Advisory Group);
- Европейската мрежа ReferNet.

Целта на мрежите и на работните групи е представяне на развитието на политиката за ПОО в страната, обмен на информация и опит, идентифициране и трансфер на успешни политики и практики. Всяка мрежа функционира като платформа за споделяне, дискутиране и адаптиране на добри практики в съответната тематична област.

Участието на експерти от НАПОО в тези мрежи обогатява практиката на институцията и допринася за подобряване на индивидуалното представяне и организационното изпълнение на ключовите функции на Агенцията, свързани с:

- разработване на проекти на ДОС за придобиване на квалификация по професии, съответстващи на новите нужди от умения на пазара на труда и тенденциите в държавите от ЕС;
- методическо подпомагане на ЦПО, които предлагат обучения за придобиване на квалификация по професия или по част от професия чрез валидиране на знания, умения и компетентности, придобити чрез информално и неформално учене;
- осигуряване на качеството в професионалното образование и обучение в съответствие с Референтната рамка за качеството в ПОО;
- повишаване на прозрачността на процедурите по валидиране и др.

Конкретните ползи от участието на НАПОО в дейността на европейските мрежи и инициативи за отчетната година могат да се систематизират в следните направления:

- подпомагане на експертите по професионална квалификация с методически материали за подобряване на методологията за разработване/актуализиране на ДОС за придобиване на квалификация по професии във вид на „единици резултати от ученето“;
- подпомагане развитието на експертния потенциал на НАПОО с материали за обмен на добри практики, свързани с политиките в сферата на продължаващото обучение, ученето през целия живот, обучението на възрастни, признаване и валидиране на предходно учене;
- развитие на гъвкави пътеки за обучение в зависимост от нуждите на обучаваните и др.

През 2021 г. дискусиите, организирани на европейско ниво, бяха в контекста на последните основни документи в областта на

професионалното образование и обучение, а именно Препоръка на Съвета от 24 ноември 2020 относно професионалното образование и обучение за устойчива конкурентоспособност, социална справедливост и издръжливост и Декларацията от Оснабрюк от ноември 2020 г. относно професионалното образование и обучение като фактор за възстановяване и справедлив преход към цифрова и екологична икономика.

Във фокус на вниманието бяха поставени предложенията за препоръка на съвета относно индивидуалните сметки за обучение, както и за микрокредитите в професионалното образование и обучение.

Материалите и събитията в рамките на Европейските мрежи и работни групи към Европейската комисия през 2021 г. продължиха да са контекста на реакцията към пандемията от COVID-19 и отговора на системите за ПОО към новите нужди от умения. Всички изготвени материали са популяризирани чрез кратки статии на интернет страницата на НАПОО, включително с линкове към пълните публикации, както и чрез информация в социалните мрежи.

4.2. УЧАСТИЕ НА НАПОО В РАБОТНИ СРЕЩИ И СЕМИНАРИ, ОРГАНИЗИРАНИ ОТ ЕВРОПЕЙСКИ ИНСТИТУЦИИ И ОРГАНИЗАЦИИ

През отчетния период експерти от НАПОО участваха в следните работни семинари и международни срещи, организирани от европейски институции и организации:

- EQF Advisory Group meeting, във връзка с прилагане на ЕКР на национално ниво - 27 и 28 октомври 2021 г.
- Събития по проект N°: 597861-EPP-1-2018-1-BG-EPPKAZ-VET-JQ Настоящите заинтересовани страни за бъдещото развитие на уменията в Уелнес туризма (WellTo Project):
  - Обучение на медиатори – 26-31 март 2021 г.;
  - Партньорска среща по проекта на 27 май 2021 г.;
  - Финална конференция на проекта на 29 юни 2021 г. в хотел Анел, гр. София (с презентация за представянето на Стратегия за акредитация);
  - Финална партньорска среща по проекта на 30 юни 2021 г.;
- Международна конференция „High-level forum on individual learning accounts“, 4-5 март 2021 г.
- Международна конференция All Digital Week 2021 – 22 март 2021 г.:
  - All Digital Week Launch Event: Digital Skills for a Stronger Europe; Digital SkillShift webinar on re-skilling and up-skilling for online working;
  - MyDigiSkills – launch of the self-reflection tool to assess digital competences across 6 levels of DigComp;
  - Smart-DevOps project webinar “Developing training methodologies and content for specific job profiles”;
  - CDDC conference “Crowddreaming: Youth co-create Digital Culture”;
  - STEAMonEdu webinar “Competence needs and professional development of STE(A)M educators”;

- Boosting digital skills and competences for librarians”.
- Участие в уебинар на Cedefop - Getting the future right на 13 април 2021, включително и:
  - Workshop 3: Digital skills post-Covid19 – Shifting gears in the digital transition – 20 април 2021 г.;
  - Workshop 4: Making skills intelligence actionable - Understanding opportunities and challenges – 20 април 2021 г.
- Събитие на OECD и Cedefop: "Apprenticeships for greener economies and societies" – 21 и 22 октомври 2021 г.
- Stakeholder discussion group on European vocational core profiles - ключови профили в професионалното образование и обучение - дискусия, организирана от ЕК, Дирекция Трудова заетост, социални въпроси и приобщаване – 28 октомври 2021 г.
- Събитие на OECD и Cedefop: "Apprenticeships for greener economies and societies" – 29 октомври 2021 г.

Участието на служителите на НАПОО в посочените събития дава възможност за информиране за последните резултати от проучвания и тенденции в сферата на търсенето на умения, запознаване с иновативни методи на обучение и оценяване на резултатите от учене, споделяне на добри практики и успешни модели на сътрудничество между бизнеса и образователните и обучителни институции. Като положително въздействие може да се отбележи разширяване на професионалната мрежа от контакти на НАПОО и укрепването на институционалния имидж на Агенцията като успешен партньор в реализирането на проекти и като носител на висока професионална експертиза.

4.3. УЧАСТИЕ В ЕВРОПЕЙСКАТА МРЕЖА ЗА ОБМЕН НА ИНФОРМАЦИЯ, ОПИТ И ЕКСПЕРТИ „REFERNET“

НАПОО е представител на европейската мрежа за обмен на опит и експертиза в областта на професионалното образование и обучение ReferNet в България за периода 2020-2023 г.

ReferNet е общоевропейска мрежа, създадена през 2002 година към Европейския център за развитие на професионалното обучение – CEDEFOP. Основните дейности на мрежата ReferNet са предоставяне на информация за националните политики в сферата на ПОО, изследвания и анализи на текущото му състояние и представяне на предложения за развитие в контекста на общоевропейските насоки в тази област.

Ключовите продукти на дейността са доклади и анализи, които се предоставят на Европейската комисия, с цел формиране на политики, отговарящи на нуждите на страните – членки с оглед осъвременяване на системите за ПОО и въвеждане на общоевропейски измерения, насърчаващи образователната и трудовата мобилност на работната сила.

През 2021 г. се проведе редица дискусии, свързани с намирането на пресечната точка между Препоръката на Съвета от 24 ноември 2020

относно професионалното образование и обучение за устойчива конкурентоспособност, социална справедливост и издръжливост и Декларацията от Оснабрюк от ноември 2020 г. относно професионалното образование и обучение като фактор за възстановяване и справедлив преход към цифрова и екологична икономика. Това доведе до обособяването на нови приоритетни области, по които да работят държавите в мрежата Refernet през следващите години. На фокус беше темата за микрокредитите.

През 2021 г. НАПОО изпълни успешно заложените в годишния план дейности – актуализиран е и е допълнен „Политически доклад за ПОО в България“, който е прикачен в платформата на ReferNet, разработени са статии, попълнен е подробен въпросник на тема микрокредитите и начините за прилагането им на национално ниво и др. текущи дейности в рамките на мрежата.

През 2021 г. НАПОО взе участие в онлайн партньорските срещи на мрежата ReferNet, в организираниите уъркшопове и в годишната пленарна среща, проведена през периода 17-19 ноември 2021 г.

На 23 ноември 2021 г. се проведе традиционната ReferNet конференция, организирана от НАПОО със следните интересни акценти:

- Дейностите на Европейски център за развитие на професионалното обучение Cedefop през 2021 г. – новият интернет сайт, възможностите за визуализация и тематично сравнение на отделни елементи от системите на ПОО в различните държави;
- Политиките в областта на ПОО в България – състояние, тенденции, елементи от последните документи в областта на ПОО на европейско ниво;
- Секторните съвети за умения и тяхната потенциална активна роля в процеса по осигуряването на необходимите за пазара на труда умения;
- Нарастващата популярност на микрокредитите и все по-голямото им влияние в системите за ПОО и на пазара на труда;
- Информираността на обучаваните лица и на работодателите за възможностите на ПОО като фактор за повишаване на качеството на предлаганото обучение.

4.4. ПОВИШАВАНЕ НА ПРОЗРАЧНОСТТА И СЪПОСТАВИМОСТТА НА ПРОФЕСИОНАЛНИТЕ КВАЛИФИКАЦИИ И УЛЕСНЯВАНЕ НА МОБИЛНОСТТА НА ОБУЧАВАНИ И ЗАЕТИ ЛИЦА

Чрез изпълнение на основните функции на НАПОО - разработване и актуализиране на СППОО и на ДОС за придобиване на квалификация по професии - Агенцията осигурява възможност за повишаване на прозрачността и съпоставимостта на професионалните квалификации. Тези документи способстват за признаването на квалификациите и за улесняване на трудовата мобилност на български граждани в рамките на Европейския съюз. С участието си в различни инициативи НАПОО съдейства за популяризиране на ползите от внедряването на европейските инструменти в ПОО и тяхното прилагане в национален контекст. През 2021

г. въпросът за прозрачността и съпоставимостта на професионалните квалификации и улесняването на мобилността придоби ключово значение във връзка с усложнената ситуация по време на пандемията с COVID-19. Експертите на НАПОО имаха възможността да участват в редица онлайн събития, където водещи експерти в областта на ПОО предлагаша идеи и решения за адаптиране към новите условия. Бяха прегледани редица доклади, публикации и информационни материали на OECD, Cedefop, Европейската комисия, след което бяха резюмирани и качени на интернет страницата на НАПОО и в социалните мрежи.

Двамата представители от НАПОО активно се включват в организираните семинари от ЦРЧР и оказват методическа подкрепа на организации в областта на професионалното образование и обучение, както и на бизнеса. Целта на инициативата National VET team е въвеждане на успешни модели на интегриране на системата ECVET, както и осигуряване на по-добро качество, достъпност и реализация на приобщаващо професионално образование и обучение в България, в това число и по-добра реализация на дистанционно обучение по време на пандемии.

През 2021 г. в работата по годишния план по развитие и популяризиране на системата на ПОО, двамата национални експерти по ПОО участваха в организираните от ЦРЧР събития:

- Семинар „Използването на инструменти за ПОО при работа по проекти на Програма „Еразъм+“, 28 септември 2021 г.;
- Национална конференция „Развитието на инструментите за ПОО и тяхното приложение в страната“, 12 октомври 2021 г.;
- Виртуална дискусия за нуждите и препоръките в системата на ПОО, 25 ноември 2021 г.;
- Кръгла маса за потребителите на професионалното образование и обучение, гр. Благоевград, 7 декември 2021 г.;
- Семинар на тема „Използване на инструменти на ПОО при валидиране и разпознаване на резултати от учене, натрупани в неформална среда“, 14 декември 2021 г.

Обозначаването на нивото на квалификацията на професията на титулната страница на ДОС и на нивото по НКР/ЕКР във всяка една единица, включена в стандарта, са част от стъпките по посока повишаване на прозрачността и съпоставимостта на квалификациите. Това улеснява признаването на квалификации на чужди граждани, желаещи да практикуват професия в Република България, както и на български граждани, които търсят реализация на трудовия пазар в други държави в ЕС.

Важен елемент от методическите насоки за разработване на ДОС е постигането на синхрон на знанията, уменията и компетентностите в проектите с нивата на знания (теоретични и/или фактологически), умения (познавателни и практически) и компетентности (лични и професионални), съдържащи се в НКР. Този методологичен аспект е предпоставка за

улесняване на сравнимостта на професиите за гражданите, които желаят признаване на квалификацията им в друга държава.

НАПОО оказва съдействие на Националния център за информация и документация чрез предоставяне на експертни становища по постъпили запитвания, свързани с признаване на професионална квалификация.

През 2021 г. екипът на НАПОО беше ангажиран с разработването на редица публикации за интернет страницата на Агенцията, както и в социалните мрежи, насочени към популяризиране на възможностите за валидиране на знания, умения и компетентности, придобити по неформален път.

4.5. УЧАСТИЕ НА НАПОО КАТО ПАРТНЬОР В ПРОЕКТИ, ФИНАНСИРАНИ ПО ПРОГРАМИ НА ЕС

Дейността на НАПОО в международни проекти, финансирани по европейски програми, през 2021 г. е насочена към постигане на следните цели и резултати, свързани с модернизирание на системата на ПОО:

- Внедряване на общи европейски инструменти и принципи като ЕКР/НКР, валидиране и признаване на неформално учене, прилагане на Референтната рамка за осигуряване на качеството в ПОО, Европас;
- Усъвършенстване на дейността на НАПОО с цел предоставянето на по-качествени услуги по професионално обучение;
- Идентифициране, адаптиране и популяризиране на инструменти, насочени към професионално ориентиране и кариерно развитие;
- Усъвършенстване на методологията за описване на „единиците резултати от ученето“ при разработване на ДОС за придобиване на професионална квалификация;
- Допълване на СППОО с нови професии/специалности и създаване на възможности за професионално образование и обучение по тях;
- Популяризиране на ПОО на национално и международно ниво;
- Подобряване квалификацията на преподавателите от системата на професионалното обучение;
- Повишаване на компетентностите на заетите лица в определени професионални сектори.

През 2021 г. задачите на НАПОО в рамките на всички проекти са изпълнявани при спазване на планираните срокове и графици, в съответствие с изискванията за качество на разработените материали и крайните продукти. Резултатите от проектите са популяризирани чрез различни информационни канали, както и на заседанията на Експертните комисии по професионални направления и Управителния съвет на НАПОО.

Постигнатите резултати по отделните проекти са както следва:

1. Проект „Качество и ефективност“

Проектът на НАПОО „Качество и ефективност“, стартирал през 2020 г., се изпълнява в партньорство с Министерство на труда и социалната политика и Агенция по заетостта по договор BG05M9OP001-3.020-0001-C01 на Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси“ 2014-2020,

процедура BG05M90P001-3.020 „Подобряване качеството и ефективността на услугите за професионално обучение“. Срокът за изпълнение на дейностите е от 08.01.2020 – 31.12.2023 г.

Целта на проекта е модернизирание дейността на НАПОО с цел предоставянето на по-качествени услуги по професионално обучение, чрез изграждането на по-ефективна система за мониторинг и прилагането на законодателството в областта на професионалното образование и обучение. Специфичните цели на проекта са:

- Преодоляване на дисбаланса между професионалните умения на лицата, придобили квалификация и потребностите на бизнеса чрез разработване и прилагане на нов подход в процеса на мониторинг на усвоените компетенции на завършилите професионално обучение, както и гарантиране на качеството на предлаганото професионално обучение от обучителните институции на пазара на труда.
- Подобряване на механизма за комуникация между НАПОО, институциите, предлагащи услуги по професионална квалификация и другите заинтересовани страни (работодатели, държавни институции, потребителите на услугата), включително чрез надграждане на информационната система на НАПОО.

Основните проектни дейности са:

Дейност 1. Анализ на дейностите за мониторинг и контрол на качеството на услугите за професионално обучение в центровете, включващ и възможности за аутсорсване на дейности.

Дейност 2. Актуализиране на съществуващи или разработване на нов/и модел/и за мониторинг и контрол на качеството на услугите, предоставяни от центровете за професионално обучение.

Дейност 3. Апробиране на модела за мониторинг и последващ контрол, включително чрез неговото осигуряване с човешки ресурси, подобряване на информационното осигуряване и техническа безопасност.

Дейност 4. Обучение на служителите от институциите на пазара на труда за придобиване на компетентности за работа в новата среда, вкл. и за извършване на мониторинга и последващия контрол.

Дейност 5. Информирание на потребителите и популяризиране на новия модел за качеството на услугите за професионално обучение.

Дейност 6. Оценка на приложения модел и нормативната му регламентация. Целеви групи по проекта са служители в институции, работещи в сферата на пазара на труда, както и служители в администрациите на Министерството на труда и социалната политика и второстепенните разпоредители с бюджетни кредити към министъра на труда и социалната политика.

Заинтересовани страни от изпълнението на проекта са граждани, кандидати за обучение, ЦПО, работодатели и работодателски организации, държавни институции.

Резултатите от изпълнението на проекта до момента включват:

1. Изработен е модел за мониторинг и контрол на качеството на професионалното обучение, предоставяно от ЦПО и е актуализиран процеса по последващ контрол в съответствие с модела.

2. Представен е модела на партньорите по проекта, както и на социалните партньори.

3. Разработен е модел за мониторинг на усвоените компетентности на завършилите професионално обучение, чрез външно независимо оценяване на резултатите, постигнати в процеса на обучението, както и процедура за независимо външно оценяване на резултатите, постигнати в процеса на обучението, която ще бъде тествана в рамките на проекта.

4. Изготвено е задание (и документация) за избор на изпълнител за апробиране на Модела за външно независимо оценяване на резултатите.

5. Обявена е обществена поръчка на надграждането на ИС на НАПОО, включително с нови модули, автоматични контроли и др. След две прекратени процедури на третата беше избран изпълнител, с който в началото на 2022 г. е сключен договор.

6. По проекта са назначени и се обучават експерти, които ще подсилват капацитета на НАПОО в осъществяване на последващ контрол на професионалното обучение в ЦПО с цел гарантиране на качеството на предлаганите за гражданите услуги.

7. Проведена беше първата Национална конференция „Добри практики в професионалното обучение в ЦПО“. Добри практики представиха 26 участника, от тях 17 се включиха в конференцията с кратки презентации и видеоклипове. Бяха раздадени поощрителни грамоти и плакети.

8. Изработени са 2 видео и 2 аудиоклипа с послания, насочени към възрастните за по-активно участие в професионалното обучение в ЦПО и за търсене на съдействие от НАПОО в случай на неясноти или проблеми.

9. Изготвени са 10 бр. брошури на хартия и онлайн, предназначени за повишаване информираността на гражданите, които се разпространяват чрез бюрата по труда и чрез социалните партньори. Публикувани са в сайта на НАПОО и в социалните мрежи.

Очаква се планираните проектни дейности да окуражат, мотивират и улеснят повече граждани да направят информиран избор на обучение, както и да проявят възискателност относно предлаганото качество на обучение в ЦПО.

2. Проект „Present Stakeholders for Future Wellness Tourism Skills' Development (WellTo) project“, „Еразъм+“ КАЗ „Подкрепа за реформиране на политиките“ - Съвместни квалификации в ПОО.

Продължителността на проект WellTo беше удължена с 9 месеца (до 30 юни 2021 г.), поради усложнената ситуация, породена от COVID-19. Въпреки това, проектът приключи успешно, с потенциал резултатите от него да се използват в дългосрочен план на национално ниво.

Проект WellTo, финансиран по програма Еразъм+, е насочен към разработване на принципно нова квалификация – Администратор на Уелнес

център. Акцент в проекта е разработване на програма, която да се прилага с обучение чрез работа и създаването на условия за официално признаване на съвместната квалификация в страните партньори по проекта. В проекта участват 14 партньорски организации от 5 държави – Словакия, Словения, Латвия, Германия и България. През 2021 г. бяха разработени съвместна учебна програма за Администратор на Уелнес център, съответно национален учебен план за всяка партньорска държава по проекта, както и унифицирани изисквания и критерии за оценяване. Беше разработен и представен Наръчник за медиатори при обучение чрез работа. Представители на НАПОО присъстваха на обучение за медиатори по посочения Наръчник, както и участваха с презентация във финалната конференция по проекта.

3. Проект: „Development of managerial and entrepreneurial skills of young eco-farmers via joint VET curricula, enhanced qualification profile, assessment standard and sustainable cooperation synergies „ECOFAR“, „Еразъм+“ КАЗ „Подкрепа за реформиране на политиките“ – Съвместни квалификации в ПОО.

През 2021 г. успешно приключи проект Ecofar, чиято продължителност от 2 години беше увеличена с 9 месеца поради пандемията с COVID-19.

Проект Ecofar, финансиран по програма Еразъм+, е насочен към разработване на учебни програми с акцент върху предприемаческите умения на завършилите професионално образование и обучение. Партньори по проекта са организации от Словения, Турция, Гърция и България.

По проекта е създадена учебна програма в електронни учебни модули, стандарт за оценка (механизъм) за валидиране и признаване на придобитите знания, умения и компетентности и синергичен консорциум въз основа на създаване на бизнес мост между доставчиците на ПОО (училища / колежи) и малките и средни фирми в сектора.

През 2021 г. по проекта е създадена учебна програма на съвместната квалификация, която пилотно е приложена във всички партньорски държави по проекта. Изводите от това пилотно прилагане носят ценна информация за това как могат да се приложат резултатите от проекта и след неговото приключване.

4. Проект: “Be prepared for a VET digital world (DigiVET)”, Програма „Еразъм +“, Ключова дейност 2, Малки партньорства

През месец ноември 2021 г. НАПОО започна проект, финансиран по програма Еразъм+, Ключова дейност 2, Small scale Partnership (малки партньорства), който цели дигитализиране на част от оперативните процеси в партниращите организации и е насочен към внедряването на нови цифрови инструменти.

В рамките на проекта ще бъдат реализирани дейности за повишаване ефективността в двете институции-партньори по проекта, чрез

оптимизиране на работните процеси и подобряване на дигиталните умения на служителите.

Партньор по проекта е CPI – Институт на Република Словения за професионално образование и обучение, а продължителността на дейностите е до 1 май 2023 г.

ОБОБЩЕНИЕ:

1. НАПОО продължи да се утвърждава като авторитетен партньор по проекти на програма Еразъм+, свързани с развитието на ПОО, предпочитан от широк кръг институции в страната и други страни-членки на Европейския съюз.
2. През 2021 г. НАПОО успешно приключи дейности по два проекта, финансирани по програма Еразъм+, и започна нов. Агенцията се стреми да следи и прилага последните европейски тенденции в областта на уменията и дигитализацията.
3. Чрез СППОО и ДОС за придобиване на квалификация по професии, Регистъра на документите за професионална квалификация, публикувани на интернет-страницата на НАПОО, Агенцията съдейства за постигане на по-голяма прозрачност, разбираемост и съпоставимост на съществуващите в Република България квалификации от ниво 1 до ниво 5 по НКР с тези в другите държави членки на ЕС. По този начин се осигурява по-добра информираност на гражданите, търсещи работа, на заинтересованите страни - органи по признаване на квалификации, институции в системата на професионалното образование и обучение, работодатели, социални партньори, публичен и частен сектор.
4. Възможността служители от НАПОО да представят страната в европейски мрежи и работни групи, в международни форуми и да участват в различни проекти, финансирани със средства от европейски програми, увеличава експертизата на институцията относно развитието на националната система на ПОО в съответствие с европейските приоритети.
5. Проектите, в които участва НАПОО, са насочени към проучване на добри практики и разработване на иновативни продукти като нови квалификации, учебни програми, материали за кариерно ориентиране, подпомагащи решаване на проблеми с приоритетно значение в областта на ПОО в национален и европейски контекст.
6. Обхватът на тематиката и постигнатите резултати по проектите са доказателство за развитието на експертния капацитет и за нарастване престижа на Агенцията на национално и международно ниво.
7. Участието на служителите в проектите допринася за надграждането на професионалната им компетентност и е важен фактор за повишаване на мотивацията им.

РАЗДЕЛ 5: ПОВИШАВАНЕ НА ПРОЗРАЧНОСТТА И ПУБЛИЧНОСТТА НА УСЛУГИТЕ ПО ПРОФЕСИОНАЛНО ОБУЧЕНИЕ НА ВЪЗРАСТНИ И ПРОФЕСИОНАЛНО ОРИЕНТИРАНЕ

За реализирането на Оперативна цел 5 в Плана на НАПОО са включени следните дейности:

5.1. УСЪВЪРШЕНСТВАНЕ НА РАБОТАТА С ИС НА НАПОО

Информационната система на НАПОО е основен инструмент, предназначен за:

- подаване на документи за лицензиране, администриране на лицензионния процес, оценка на документацията на кандидатите за лицензиране от външните експерти;
- поддържане на пълна информация за предстоящи, текущи и проведени обучения, обучени лица и издадени документи от лицензираните ЦПО;
- осъществяването на последващ контрол на дейността на лицензираните институции от експертите в НАПОО;
- проверка на издадените от ЦПО свидетелства за професионална квалификация и свидетелствата за валидиране на професионална квалификация преди публикуването им в Регистъра на издадените документи.

На базата на въведените в ИС на НАПОО данни се поддържат публичните регистри на интернет страницата на НАПОО, както и справки за проведени в ЦПО обучения в предходни периоди.

Информационната система на НАПОО дава възможност да се осъществява мониторинг на дейността на лицензираните центрове от експертите на НАПОО и е средство за задълбочена предварителна подготовка преди посещение на място в ЦПО при осъществяване на последващ контрол.

Информацията за дейността на лицензираните ЦПО и ЦИПО, поддържана в публичната част от профила им в информационната система, както и в Интернет сайта на НАПОО, осигурява прозрачност на дейността на Агенцията и на центрoвете, дава възможност на институциите, бизнеса и гражданите да се информират за предоставяните услуги. Потребителите могат да получат директно информация за предстоящите курсове и да се включат в тези, които отговарят на изискванията и потребностите им.

Информационната система дава възможност за миграция на данни към информационната система на Агенция по заетостта, с което се облекчава работата на ЦПО, работещи като доставчици на обучение, финансирано със средства от Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси“ и НПДЗ. Това улеснява работата на служителите на ЦПО при предоставяне на информация към НАПОО и към АЗ (информацията се въвежда еднократно, но е достъпна и за двете институции).

През 2021 г. продължава договора с дейтацентър, в който се съхранява сървър с архив на данните от ИС на НАПОО. Целта е да се запазят данните в случай на срив на информационната система.

С данни от ИС на НАПОО се поддържа бази данни за обучените лица и за лицензираните институции в Regix. Ползватели на данните са МОН, МТСП, НАЦИД, общини, МВР, Държавен фонд „Земеделие“.

През годината от експертите на дирекция ПКЛ беше организирано обучение на представители на новолицензираните ЦПО за работа с ИС, насочено както към поддържане на информацията в актуално състояние, така и за въвеждане на данни за провежданите обучения и обучените лица. Акцент е поставен на сроковете, свързани с въвеждане на данни, регламентирани от ЗПОО, както и на регламентите за актуализиране на учебните планове.

Стартиралият през 2020 г. проект „Качество и ефективност“ предвижда надграждане на Информационната система на НАПОО, като в промените са включени:

- изграждане на нов потребителски интерфейс за ИС на НАПОО, запазване на съществуващите функционалности на ИС на НАПОО и мигриране на наличните данни;
- разработване на нови функции за извършване на контрол, за облекчена форма за комуникация между ЦПО от една страна и НАПОО, АЗ и МТСП от друга, за измерване и представяне по достъпен начин на степента на удовлетвореност на обучените лица и техните работодатели, за изготвяне на доклада за самооценяване на качеството на предлаганото обучение от ЦПО, с възможност за сравняване и класиране на ЦПО по определени критерии на базата на показани резултати и др.;
- изграждане на интерфейс и селектиране на подходяща информация, предназначена за подпомагане на кандидатите за обучение при избора на квалификационен курс – ще може да се селектира център, показал добри резултати (оценени по конкретни критерии), да се получи информация за организацията на учебния процес, за издаваните документи, съдържанието на обучение (съгласно ДОС по избрани професии), както и за компетенциите, които ще бъдат усвоени в конкретен квалификационен курс в ЦПО и др.

През 2021 г. беше обявена процедура по ЗОП за избор на изпълнител на тази дейност в рамките на проекта, като две от процедурите бяха прекратени, третата приключи с избор на изпълнител. Договорът е сключен в началото на 2022 г., срокът за изпълнение е 18 месеца.

Данни за работата на ИС на НАПОО

Към 31.12.2021 г. в ИС на НАПОО работят оператори на данни от НАПОО, външните експерти, членове на експертни комисии, представители на ЦПО и ЦИПО.

Данните за работата в ИС за периода 2012–2021 г. са представени в следната таблица:

Служители	Общо	За 2012 г.	За 2013 г.	За 2014 г.	За 2015 г.	За 2016 г.	За 2017 г.	За 2018 г.	За 2019 г.	За 2020 г.	За 2021 г.
Администратори (НАПОО)	8584 часа 42586 сесии	416 часа 2799 сесии	495 часа 3055 сесии	935 часа 4948 сесии	871 часа 4802 сесии	722 часа 4558 сесии	1069 часа 5362 сесии	1628 часа 6823 сесии	1242 часа 4837 сесии	747 часа 3093 сесии	459 часа 2309 сесии
Експерти (НАПОО)	6912 часа 32594 сесии	5 часа 36 сесии	53 часа 327 сесии	61 часа 364 сесии	114 часа 749 сесии	120 часа 1281 сесии	205 часа 1721 сесии	1205 часа 6188 сесии	1152 часа 5008 сесии	1525 часа 7108 сесии	2471 часа 9812 сесии
Експертни комисии	37 часа 231 сесии	-	-	-	-	-	-	-	14 сесии	23 часа 139 сесии	14 часа 78 сесии
Администратори (ЦПО)	231254 часа 745068 сесии	422 часа 2835 сесии	549 часа 3382 сесии	996 часа 5312 сесии	987 часа 5551 сесии	842 часа 5839 сесии	1275 часа 7083 сесии	2834 часа 13011 сесии	2396 часа 9859 сесии	2295 часа 10340 сесии	22532 часа 90577 сесии
Експерти (ЦПО)		11968 часа 28843 сесии	15708 часа 39097 сесии	12952 часа 33389 сесии	16784 часа 46716 сесии	16492 часа 60018 сесии	17575 часа 71540 сесии	31510 часа 114478 сесии	29464 часа 112585 сесии	21141 часа 84613 сесии	
общо	246787 часа 820479 сесии	12811 часа 34513 сесии	16805 часа 45861 сесии	14944 часа 44013 сесии	18757 часа 57818 сесии	18176 часа 71696 сесии	20124 часа 85706 сесии	37177 часа 140500 сесии	34254 часа 132303 сесии	25731 часа 105293 сесии	25416 часа 102674 сесии

Средната продължителност на сесиите е **14,85 минути, а средният брой сесии на ден е 281 (при база 365 дни)**. Посочените данни показват, че ИС работи успешно. Голямата база от информация и данни осигурява възможност за анализи на системата на професионалното обучение на лица, навършили 16 години, не само от НАПОО, но и от други институции и организации – АЗ, МТСП, МОН и социалните партньори.

С оглед онлайн провежданите заседания на Експертните комисии, а и с цел облекчаване работата и информираността на външните експерти, им беше дадена възможност за достъп до документите на кандидатите за издаване на лицензия/ изменение на лицензията чрез ИС.

Както и до сега, чрез ИС към НАПОО ЦПО подават годишна информация за своята дейност през предходната година и годишен доклад за самооценка на качеството, заявки за задължителните документи, отчети и протоколи за унищожаване на документи с фабрична номерация, данни за проверка на проведените обучения и издадените свидетелства за професионална квалификация и свидетелства за валидиране на професионална квалификация в регистъра по чл. 42, т. 11 от ЗПОО.

5.2 ПОДДЪРЖАНЕ НА ИНТЕРНЕТ СТРАНИЦА НА НАПОО С ПОДОБРЕНИ ПАРАМЕТРИ ЗА ПРЕДОСТАВЯНЕ НА ИНФОРМАЦИЯ НА ГРАЖДАНТЕ И БИЗНЕСА

Страницата на НАПОО www.navet.government.bg съдържа задължителната за всяка администрация информация съгласно чл. 15, ал. 1 от Закона за достъп до обществена информация:

№	Категория информация	Линк на интернет сайта на НАПОО
1.	Описание на правомощията, функциите и отговорностите на председателя на НАПОО	http://www.navet.government.bg/bg/nac_halo/struktura-na-napoo/predsedatel/
2.	Данни за НАПОО – структура на НАПОО	https://www.navet.government.bg/bg/struktura-na-napoo/
3.	Списък на издадените актове в изпълнение на неговите правомощия и текстовете на издадените от органа нормативни и общи административни актове	https://www.navet.government.bg/bg/register-na-tsentrovete-za-profesiona/ https://www.navet.government.bg/bg/register-na-tsentrovete-za-informatsiya/ Съгласно чл. 48, ал.3 на ЗПОО председателят издава заповеди.
4.	Описание на информационните масиви и ресурси, използвани от НАПОО	http://www.navet.government.bg/bg/media/Pravila_publichni_registri_NAPOO_2016.pdf
5.	Наименованието, адреса, адреса на електронната поща, телефона и работното време на	http://www.navet.government.bg/bg/nac_halo/dostap-do-obshtestvena-informatsiya/

	звеното в съответната администрация, което отговаря за приемането на заявленията за предоставяне на достъп до информация	
6.	Правилник за дейността на НАПОО, както и вътрешни правила, свързани с предоставянето на административни услуги на гражданите	https://www.navet.government.bg/bg/media/PRAVILNIK-ZA-DEYNOSTTA-NA-NATsIONALNATA-AGENTsIYa-7-1.pdf http://www.navet.government.bg/bg/media/Pravila_publichni_registri_NAPOO_2016.pdf
7.	Стратегии, планове, програми и отчети за дейността	http://www.navet.government.bg/bg/dokumententi/dokumententi-na-napoo/
8.	Информация за бюджета и финансовите отчети на администрацията, която се публикува съгласно Закона за публичните финанси	http://www.navet.government.bg/bg/nac_halo/dostap-do-obshtestvena-informatsiya/
9.	Информация за провеждани обществени поръчки, определена за публикуване в профила на купувача съгласно Закона за обществените поръчки	Информацията се поддържа в платформата ЦАИС. В сайта на НАПОО (в рубриката Новини и в рубриката на съответния проект) се публикуват обяви само за поръчки по реда на чл. 20, ал. 4, т. 3 от ЗОП
10.	Проекти на нормативни актове заедно с мотивите, съответно - доклада и резултатите от общественото обсъждане на проекта	https://www.navet.government.bg/bg/proekti-na-normativni-dokumententi/
11.	Уведомления за откриване на производството по издаване на общ административен акт по чл. 66 от административно процесуалния кодекс, включително основните съображения за издаването на акта и формите и сроковете на участие на заинтересованите лица в производството	https://www.navet.government.bg/bg/sa_obshtavane-na-administrativni-aktove/

12.	Информация за упражняването на правото на достъп до обществена информация, реда и условията за повторно използване на информация, таксите по чл. 41ж и форматите, в които се поддържа информацията	http://www.navet.government.bg/bg/media/Vatreshni-Pravila_obsht-informacia-667-20-08-2014.pdf
13.	Обявления за конкурси за държавни служители	http://www.navet.government.bg/bg/arhiv-konkursi/
14.	Подлежащата на публикуване информация по Закона за предотвратяване и установяване на конфликт на интереси	http://www.navet.government.bg/bg/media/NAPOO-Registar-Konflikt-na-interesi.pdf https://www.navet.government.bg/bg/spetsializirana-administratsiya/ https://www.navet.government.bg/bg/obshta-administratsiya/
15.	Информацията по чл. 14, ал. 2, т. 1 – 3 от ЗДОИ	http://www.navet.government.bg/bg/novini/
	1. Може да предотврати заплахата за живота, здравето и безопасността на гражданите или на тяхното имущество	http://www.navet.government.bg/bg/novini/
	2. Опровергава разпространена недостоверна информация, засягаща значими обществени интереси	http://www.navet.government.bg/bg/novini/
	3. Представлява или би представлявала обществен интерес	http://www.navet.government.bg/bg/novini/
16.	Информация, предоставена повече от три пъти по реда на глава трета	Имаме готовност, засега няма такава информация
17.	Друга информация, определена със закон – публичните регистри по ЗПОО на кандидатите за лицензиране, на лицензираните ЦПО и ЦИПО, на ЦПО с активна лицензия, на временно отнети	https://www.navet.government.bg/bg/podali-dokumenti-za-litsenzirane-na-tse/ http://www.navet.government.bg/bg/register-na-tsentrovete-za-profesional/ http://www.navet.government.bg/bg/register/

лицензии и на лицензии с прекратени права, на документите за професионална квалификация, издавани от ЦПО	star-na-tsentrovete-za-informatsiya/ http://www.navet.government.bg/bg/registar-na-izdadenite-dokumenti/ https://www.navet.government.bg/bg/aktualen-spisak-na-profesiite-za-poo/
--	---

Поради обнародването на измененията в Правилника за дейността на НАПОО през 2021 г. и промените в много вътрешни правила и методически документи се наложи да се актуализират всички рубрики – структура на НАПОО, вътрешни правила, методически материали, предназначени за ЦПО и ЦИПО и др. Актуализирани са публикации, свързани с нормативни промени в подзаконови нормативни актове.

Редовно се публикуват новини за предстоящи събития, информация за нови нормативни документи, публикуваните в Държавен вестник ДОС за придобиване на квалификация, полезна информация за ЦПО, ЦИПО, професионалните гимназии, РУО, НАЦИД, АЗ, за гражданите и за бизнеса.

Съгласно изискване на Правилника за дейността на НАПОО се публикува информация за решенията, взети на всяко заседание на УС на НАПОО.

Публикува се СППОО с прикачени всички нови заповеди за изменение и допълнение, издадени през годината, както и тези в архив, критериите и формулярите за лицензиране и документите за прекратяване правата по издадена лицензия, анализ на контролната дейност на НАПОО, план за контролната дейност на Агенцията, както и друга полезна информация за организиране на професионално обучение от ЦПО, на процедури по валидиране, както и на услугите по ориентиране в ЦИПО. Специален акцент се поставя на инструкции и указания, разработени при констатиране на често срещани пропуски в работата на ЦПО или при наличие на повтарящи се запитвания от граждани.

Публикувани са подадените от експертите в Агенцията декларации по чл. 35, ал. 1, т. 2 от ЗПКОНПИ – интереси на лицата, посочили, че нямат нищо за деклариране и Регистър на декларациите по чл. 12 от Закона за предотвратяване и установяване на конфликт на интереси.

На интернет страницата са публикувани и указания как се поддържат и могат да се използват публичните регистри.

На страницата на НАПОО се поддържа рубрика „Съобщаване на административни актове“. В нея се отразяват заповеди и уведомителни писма, касаещи лицензираните ЦПО и ЦИПО.

Публикувани са данни за контакт с всеки от служителите на НАПОО, както и списък с членовете на Управителния съвет и на Експертните комисии.

Поддържа се рубрика с актуална информация за проектите, които НАПОО реализира като партньор, както и рубрика, свързана с дейността на НАПОО като Национална контактна точка по прилагане на Препоръката за ECVET.

Към интернет страницата се поддържа рубрика, достъпна само за членовете на УС на НАПОО, където се публикуват информация и материали за предстоящи заседания на УС.

Всички заседания на УС на НАПОО и на експертните комисии се използват за дискусии и за популяризиране на полезна информация – не само за самите членове на ЕК и УС, но и за институциите, които те представляват.

Страницата на Агенцията в интернет има много висока посещаемост, както от ЦПО, така и от граждани и други заинтересовани лица. Това може да се види от таблицата, която дава информация за брой сесии, потребители и показвания.

Сравнителна таблица за броя потребители и показвания на електронната страница на НАПОО

Период	Потребители	Показвания на страницата
01.01.2021 г. – 01.01.2022 г.	187 640	897 872
04.01.2020 г. – 03.01.2021 г.	183 585	899 657
05.01.2019 г. – 03.01.2020 г.	38 977	184 038
30.12.2017 г. – 04.01.2019 г.	83 260	1 547 262
01.01.2017 г. – 29.12.2017 г.	74 360	720 368
25.01.2016 г. – 31.12.2016 г.	61 888	544 510
01.07.2015 г. – 24.01.2016 г.	30 043	358 719
01.01.2015 г. – 30.06.2015 г.	8 346	63 816
Общо 2015-2021 година	804 627	4 016 396

От статистиката за посещаване на електронната страница на НАПОО е видно, че посещаемостта се увеличава.

Най-често посещавани 10 рубрики

№	Заглавие	Линк	Посещени я
1	Home Page	/https://www.navet.government.bg/	314335
2	Регистър на издадените документи	/registar-na-izdadenite-dokumenti/	118736
3	Регистър на центровете за професионално обучение	/registar-na-tsentrovete-za-profesiona/	67045
4	Новини	/novini/	33304
5	Актуален списък на професиите за ПОО	/aktualen-spisak-na-profesiite-za-poo/	15749
6	Предлагани от ЦПО курсове за обучение	/predlagani-ot-tspo-kursove-za-obuchenie/	13776
7	Държавни образователни стандарти	/darzhavni-obrazovatelni-standarti/	843
8	Регистър на центровете за информация и професионално ориентиране	/registar-na-tsentrovete-za-informatsiya/	6733
9	Контакти	/kontakti/	6511
10	Списък на професиите за ПОО	/spisak-na-profesiite-za-poo/	5 999

В условията на криза, породена от COVID-19, интернет страницата е един от основните източници за информиране на гражданите и бизнеса. НАПОО се стреми съдържанието на портала да е качествено, написано на разбираем език и своевременно актуализирано.

5.3 Разширяване на информационната дейност на агенцията

НАПОО непрекъснато се стреми към използването на различни средства, с които да разпространява информация за гражданите и партньорите на Агенцията. Публикуват се статии и новини във вестник „Аз-Буки“ и списание „Професионално образование“.

Като партньор в европейската мрежа за професионално обучение ReferNet, НАПОО поддържа страница в Интернет с електронен адрес: www.refernet.bg. На този адрес е възможно партньори на НАПОО, центрове за професионално обучение и професионални гимназии да публикуват информация за добри практики, промени в нормативни документи и др.

В социалните мрежи е създаден профил на НАПОО, който непрекъснато се обновява с актуална и полезна информация.

Интернет страницата и профилът на НАПОО във фейсбук са информационни средства, които представят актуална информация на граждани и институции.

В ИС на НАПОО центровете поддържат актуална информация в своите профили.

През октомври 2021 г. се проведе и първото събитие в рамките на проект „Качество и ефективност“, насочено към популяризиране на добри практики в професионалното обучение в ЦПО - Национална конференция „Добри практики в професионалното обучение в ЦПО“. Участие взеха 17 от 26-те участника, представили добри практики. Обучавани, директори на ЦПО и работодатели се включиха с кратки презентации и видеоклипове.

Епидемията от COVID-19 наложи организиране на събитията онлайн, но това не промени броя и активността на участниците – представители на ЦПО, институции и социални партньори.

В изпълнение на проект „Качество и ефективност“ са изработени 2 видео и 2 аудиоклипа с послания, насочени към възрастните за по-активно участие в професионалното обучение в ЦПО и за търсене на съдействие от НАПОО в случай на неясноти или проблеми. През 2022 г. те ще бъдат разпространени в национална медия и в Интернет. В рамките на проекта са направени 10 бр. брошури на хартия и онлайн, предназначени за повишаване информираността на гражданите, които се разпространяват чрез бюрата по труда и чрез социалните партньори. Те са достъпни в сайта на НАПОО и в социалните мрежи.

Агенцията ще продължава да търси и други форми за информиране, с които да улеснява използването на предлаганите услуги за нуждите на гражданите и бизнеса.

ОБОБЩЕНИЕ:

1. ЦПО и ЦИПО поддържат актуална информация и използват активно профилите си в ИС.
2. ИС е основен инструмент за администриране от НАПОО на дейностите по лицензиране, последващ контрол, заявка на документи с фабрична номерация.
3. Голяма част от ЦПО използват ИС като инструмент за администриране на дейностите по професионално обучение.
4. Изпълняваният от НАПОО проект „Качество и ефективност“ ще спомогне за модернизиране на ИС и разширяване на нейните функционалности.
5. През 2021 г. НАПОО продължи да предоставя актуална и полезна информация на интернет страницата си не само за ЦПО и ЦИПО, но и за други обучаващи организации, както и за гражданите и бизнеса.

6. НАПОО продължава да търси други форми за информиране с цел улесняване ползването на предлаганите от Агенцията услуги и удовлетворяване изискванията на гражданите и бизнеса.

РАЗДЕЛ 6: РАЗВИТИЕ И ПОДОБРЯВАНЕ КАЧЕСТВОТО НА АДМИНИСТРАТИВНОТО ОБСЛУЖВАНЕ, ДЕЛОВОДНАТА И АРХИВНАТА ДЕЙНОСТ, ПРИЛАГАНЕ НА АНТИКОРУПЦИОННИ МЕРКИ И ПРЕДОТВРЯВАНЕ КОНФЛИКТ НА ИНТЕРЕСИ

6.1. КОНТРОЛ ПО КОМПОНЕНТИТЕ НА ФИНАНСОВОТО УПРАВЛЕНИЕ И КОНТРОЛ

Финансовото управление и контрол е цялостен процес, интегриран в дейността на Агенцията, който се осъществява от ръководството и служителите. Системите за финансово управление и контрол в Агенцията са разработени, за да се осигури законосъобразно управление на финансовите й ресурси, опазване на активите и информацията на Агенцията, недопускане на финансови нарушения и грешки във функционирането на администрацията, достоверност на счетоводната информация, осигуряване на своевременна и надежна информация, с цел вземане на правилни решения при управление на финансите и осигуряване на прозрачност и възможност за проследяване на решенията и действията, свързани с изразходване на бюджетните средства.

Системите за финансово управление и контрол включват задължителни контролни дейности, регламентирани чрез вътрешни правила и процедури, като разделяне на отговорностите, система за двоен подпис, предварителен контрол за законосъобразност, процедури за пълно, вярно, точно и своевременно осчетоводяване на всички операции, правила за управление на човешките ресурси и др.

Изключително важно за дейността на администрацията беше приемането на изменения и допълнения на Правилника за дейността на НАПОО (ДВ бр.26 от 30 Март 2021г.), с което Правилникът се приведе в съответствие с действащи нормативни актове, регулиращи дейността на администрациите и дейностите в системата на ПОО.

Промените в Правилника наложиха съществени изменения във вътрешните правила и процедури, както във функциите на звената и длъжностните характеристики на служителите.

През 2021 г., след преглед и анализ на нормативната база и във връзка с изменения и допълнения на Правилника за дейността на НАПОО са създадени, актуализирани и утвърдени следните Вътрешни правила и процедури:

- Вътрешни правила за системата за финансово управление и контрол на НАПОО, Утвърдени със заповед № 749/21.10.2013 г., изм. и доп. със

заповед № РД-08-53/10.07.2018 г., изм и доп. със заповед № РД-08-32 / 29.03.2021г., актуализирани със заповед РД-08-32/ 29.03.2021 г.;

- Въртешни правила за заплатите на служителите в НАПОО, утвърдени от председателя на НАПОО със заповеди № 293/28.03.2013 г., № 596/10.07.2013 г., № 424/20.05.2014 г. и 299/04.05.2015 г., № 504/22.07.2015 г., № 215/27.04.2016 г., № РД-06-3/29.03.2017 г., № РД-08-88/27.11.2018 г., №РД 08-13/31.01.2019 г., № РД-08-88/23.12.2019г., №РД-08-7/23.01.2020 г., №РД 08-31/24.03.2021 г., актуализирани със заповед РД-08-50/ 26.05.2021 г.;
- Стратегия за управление на Риска, утвърдена със заповед №РД-8-55/06.08.2020 г., актуализирани със заповед № РД-08-69/ 13.07.2021 г.;
- Въртешни правила за организация и управление на човешките ресурси в НАПОО, утвърдени със заповед № РД-08-87/20.12.2019г., актуализирани със заповед № РД-08-103 / 23.11. 2021 г.;
- Въртешни правила за организацията на деловодната дейност и документооборота в НАПОО, утвърдени със заповед № 599/24.07.2014 г., изм. със заповед № РД-08- 52/10.07.2018 г., актуализирани със заповед № РД-08-52/ 02.06. 2021 г.;
- Въртешни правила за гарантиране сигурността на информацията при експлоатация на информационните активи в електронна форма на НАПОО, утвърдени със заповед № РД-08-52/25.08.2017 г., изменени и допълнени със заповед № РД -08-67/09.10.2019 г., актуализирани със заповед № РД-08-102 / 19.11. 2021 г.;
- Правилник за въртешния трудов ред в НАПОО, утвърден със заповед № 595/24.07.2014 г., изм. и допълнен със заповед № 678/09.10.2015 г. и със заповед № РД-08-29/23.05.2017 г., актуализиран със заповед № РД-08-10/10.12.2021 г.;
- Въртешни правила за работното време на служителите в Националната агенция за професионално образование и обучение, утвърдени със заповед № 603/24.07.2014 г., изм. и доп. със заповед № РД-08-25/23.05.2017 г. и № РД-08-16/14.02.2019 г., актуализирани със заповед № РД-08-44 / 14.05. 2021 г.;
- Въртешни правила за достъп до обществена информация в НАПОО, утвърдени от председателя на НАПОО със Заповед № 667/20.08.2014 г., изм. и доп. със заповед № 55/23.01.2017 г., изм. със заповед № РД 08-26-23-05-2017 г., актуализирани със заповед № РД-08-81/ 31.08.2021 г.;
- Въртешни правила за проверка на декларациите и за установяване на конфликт на интереси в НАПОО, утвърдени със заповед № РД-08-80/01.11.2018 г., актуализирани със заповед № РД-08-84/ 15.09. 2021 г.;

- Вътрешни правила за възлагане на обществени поръчки в НАПОО, утвърдени от председателя на НАПОО със заповед № 71/30.01.2015 г., изм. със заповед № РД-08-23/23.05.2017 г., актуализирани със заповед № РД-08-93 / 20.10. 2021 г.;
- Политика на личните данни, утвърдена със заповед № РД-08-99/ 10.11. 2021 г.;
- Вътрешни правила за класификацията на информацията в НАПОО - заповед № РД-08-88/ 27.09.2021;
- Изменение и допълнение на Вътрешни правила за административно обслужване – заповед № РД-08-34/2021 г.;
- Харта на клиента и Стандарти за качествено административно обслужване – заповед № РД-08-33/ 30.03.2021;
- Вътрешни правила за организацията на деловодната дейност и документооборота в НАПОО, утвърдени със заповед № 599/24.07.2014 г., изм. със заповед РД-08- 52/10.07.2018 г., изм. и доп. със заповед № РД-08-52/ 02.06.2021;
- Актуализирана Счетоводната политика – заповед № РД-08-60/16.06.2021 Г..

Своевременно се осъществява контрол по изпълнение на Плана за дейността на Агенцията и заповедите на Председателя, както и текущи контролни проверки на изпълнението на поставените задачи.

За успешната работа на служителите материалната база се поддържа в добро състояние. Във връзка с обявената епидемична обстановка в страната е сключен договор за ежеседмична дезинфекция на помещенията, с което се цели да се запази живота и здравето на служителите. Информационните ресурси и офис техниката се поддържат периодично, вкл. като се диагностицират от външен изпълнител.

Попълнен е въпросникът за оценка на СФУК, като получената обща оценка е най-високата, а именно „много добра“.

6.2. ФИНАНСОВА ДЕЙНОСТ

Дейността на НАПОО и през 2021 г. се финансира със средства от държавния бюджет и от приходи от лицензионните такси.

Приходите от лицензиране на ЦПО се изразходват за осъществяване на оценката в рамките на лицензионната процедура, организиране на последващ контрол, поддържане и разширяване на информационната система, част от заплатите на служители, ангажирани с лицензиране и др. През 2021 г. бюджетът на НАПОО е **657 521 лв.** по отчет към 31.12.2021 г. при утвърден бюджет от **695 800 лв.**

Приходите от такси по процедури за лицензиране през годината са в размер на **104 600 лева**.

Малкият размер на собствените приходи затруднява много НАПОО в поддържането на ИС и в изпълнението на задълженията по последващ контрол и налага намаляване на разходите за тази дейност.

Средствата от държавния бюджет се изразходват изключително пестеливо за обезпечаване на останалите функции на НАПОО – разработване и актуализиране на ДОС, поддържане на СППОО, участие в работни групи към ЕК и др.

През 2021 г. са извършени разходи с бюджетни средства за следното:

- Възнаграждения на персонала, нает по трудови и служебни правоотношения – **317 098 лв.;**
- Възнаграждения по извън трудови правоотношения – **50 203 лв.**, включващи възнаграждения на членовете на УС, възнаграждения на членовете на ЕК и външни експерти по лицензионни процедури, възнаграждения на външни експерти по разработване и рецензиране на ДОС и др.
- Задължителни осигурителни вноски от работодателя (вкл. ДОО и здравно-осигурителни вноски) – **91 905 лв.**
- Текуща издръжка – материали, външни услуги, командировки и други разходи – **138 162 лв.**
- Капиталови разходи – **1 927лв.**
- По проект на НАПОО „Качество и ефективност“ по ОП „Развитие на човешките ресурси“ получените трансфери са в размер на **491 252 лв.**, и са усвоени средства в размер на **191 422 лв.**
- През 2021 г. по международни проекти са усвоени средства в размер на **84 976 лв.**

6.3. АДМИНИСТРАТИВНО ОБСЛУЖВАНЕ

Административното обслужване в Агенцията е организирано в съответствие с Наредбата за административно обслужване, Наредбата за общите изисквания за мрежова и информационна сигурност, Наредбата за общите изисквания към информационните системи, регистрите и електронните административни услуги, подзаконовите актове към Закона за електронното управление и др. и се осигурява от дирекция „Административно, правно и финансово обслужване“, подпомагана от дирекция „Професионална квалификация и лицензиране“. Утвърдени са принципите на добро управление, непрекъснато подобряване на качеството на административното обслужване, прозрачност и откритост на действията на

администрацията. Тези принципи характеризират процедурите и технологиите, обезпечавщи административната дейност и административното обслужване в НАПОО.

През 2021 г., в съответствие с въведените нормативни изисквания в Наредбата за административното обслужване, в НАПОО са утвърдени нови Вътрешни правила за организацията на административното обслужване със заповед № РД-08-34/2021 г. Със заповед на председателя на Агенцията е утвърдена и нова Харта на клиента, разработена съгласно заложените в наредбата изисквания. И двата документа са публикувани на интернет страницата на НАПОО, като Хартата на клиента е поставена на видно място и в Агенцията. През 2021 г. са предприети и необходимите действия за изпълнение на общите стандарти за качество, посочени в Приложение № 7 към чл. 20, ал. 1 от НАО. Стандартите също са поставени на видно място в НАПОО и се спазват от всички служители по служебни и трудови правоотношения.

Контактът с клиентите на НАПОО се осъществява по всички възможни канали за комуникация: телефон, електронен адрес (naooo@navet.government.bg), страница във Фейсбук, писма по пощата, системата за сигурно електронно връчване и консултации в Агенцията.

Комуникацията на служителите от НАПОО с потребителите на предлаганите услуги се осъществява в съответствие с изискванията на „Хартата на клиентите“ и Утвърдените стандарти за административно обслужване.

Служителите на Агенцията спазват етичните правила и поведение при обслужването на клиентите. Няма постъпили оплаквания или подадени жалби по повод некомпетентно и лошо администриране. Осигурява се максимална прозрачност и осведоменост на достъпен за всички клиенти език. Налице са множество положителни отзиви относно обема на предоставяната информация, срока за отговор, любезното отношение, проявявано от служителите в Агенцията.

Не са постъпвали оплаквания по повод нарушаване на стандартите за обслужване и администриране. Работи се по подобряване на работата на администрацията и ориентиране на дейността ѝ в по-голяма степен към външните клиенти или потребители.

Регистрирани са 4 броя жалби относно дейността на ЦПО, като екипът на НАПОО е осъществил проверки по всяка от тях като част от последващия контрол на ЦПО и са подготвени отговори до жалбоподателите.

През 2021 г. е публикувана анкета относно оценка на информацията, предоставяна от НАПОО, за усвояване на дигитални умения в професионалното обучение в ЦПО и анкета във връзка с разработвания модел за мониторинг на качеството на професионалното обучение в центровете за професионално обучение (ЦПО) от НАПОО, с акцент върху

проследяване на реализацията на завършилите обучение и удовлетвореността им – тяхната и тази на работодателите.

С цел осигуряване бърза връзка с различни потребители на информация се поддържа и редовно се актуализира Фейсбук профила на Агенцията.

В изпълнение на Закона за администрацията и Наредбата за административния регистър, редовно се поддържа актуална информация в интегрираната информационна система на държавната администрация. Определените служители попълват и отразяват актуалната информация в регистрите в определените срокове.

За календарната 2021 г. с деловодната система на Агенцията са обработени следните документи: 953 входящи преписки; 682 изходящи преписки; 112 заповеди; 96 преписки, свързани с договори с външни изпълнители, вътрешни документи – 99. Общо регистрираните документи в АИС „Документооборот“ през 2021 г. са 6999 документа.

С въвеждането на уеб базираната деловодна система документите, свързани с издаване на лицензия на ЦПО и ЦИПО и изменение на лицензията с добавяне на нови професии и специалности се оформят в преписки (досиета). По този начин лесно се осъществява контрол относно спазването на сроковете и се правят справки по различни показатели.

В АИС на НАПОО са въведени 40 броя регистри, в съответствие с Номенклатура на делата в НАПОО, в които се регистрират и сканират всички документи. През 2021 г. са регистрирани 384 документа, импортирани от информационната система в регистър за изменения на лицензията и 820 документа в регистър за лицензиране на ЦПО. Въведени са 617 документа, свързани с прекратяването на правата по лицензии; 1047 документа, свързани с последващия контрол на лицензираните ЦПО; 267 документа, свързани с държавните образователни стандарти. Регистрирани са и са обработени 7008 документа.

Съгласно Закона за достъп до обществена информация в интернет сайта на Агенцията е публикувана информация за реда за предоставяне на такава информация, както и образци на заявления.

През 2021 г. е постъпило едно заявление за достъп до обществена информация, съгласно Закона за достъп до обществена информация.

На електронния адрес на НАПОО се получават множество запитвания и въпроси, свързани с дейността на Агенцията, които автоматично се завеждат в деловодството и насочват за изпълнение или отговор.

През 2021 г. беше направено онлайн анкетно проучване на сайта на НАПОО за потребностите на лицензираните ЦПО, свързани с усвояване на дигитални умения в професионалното обучение и очакванията им Агенцията да предоставя повече и по-полезна информация в тази връзка. Резултатите

от анкетното проучване са обобщени и публикувани на сайта на НАПОО. Прави впечатление ниската самооценка на дигитални компетентности - както на преподавателите, така и на лицата, обучавани в ЦПО (напр. част от обучаваните нямат и не работят с електронна поща), което възпрепятства въвеждането на хибридно или онлайн обучение.

Получените предложения са свързани с необходимост от :

- Повишаване на дигиталната компетентност на преподавателите и административния персонал в ЦПО;
- Подобряване на базата – техника и софтуер във всяко ЦПО;
- Разработване на платформа, с която може да организира и осъществява обучението, а също и мониторинг от финансиращите органи и която може да се ползва на различни устройства – стационарни и мобилни компютри, смартфони, планшети;
- Разработени готови учебни материали (уроци, библиотеки и др.);
- Създаване на готови рамки за дигитални компетентности по СПК и актуализиране на ДОС. Актуализиране в ДОС на ЕРУ, свързани с дигитални умения в специфичната професионална подготовка и др.

6.4. ПРИЛАГАНЕ АНТИКОРУПЦИОННИ МЕРКИ И ПРЕДОТВРЯВАНЕ КОНФЛИКТ НА ИНТЕРЕСИ

Тенденция в дейността на НАПОО е устойчивото развитие на положителните практики във връзка с ограничаване на корупционния риск. Осъществяват се планираните мерки за недопускане на корупционни практики в дейността на Агенцията. Въведен е ротационен принцип при възлагане на процедурите за издаване на лицензии и изменение на издадена лицензия и при проверки на ЦПО от служителите на Агенцията. Прави се преглед на текущите лицензионни процедури във връзка с риск за възникване на корупционна практика и за превенция и противодействие на корупцията.

Проверките при осъществяване на последващ контрол и при лицензиране на ЦПО (ЦИПО) се осъществяват винаги от двама експерти.

С оглед прозрачно управление и отчетност между ръководството и служителите в НАПОО се провеждат ежеседмични срещи, на които се представят примери и добри практики, свързани с корупционния риск. Всички външни експерти и членове на ЕК, ангажирани в лицензионните процедури подписват декларации за липса на конфликт на интереси.

През 2021 г. няма постъпили сигнали срещу служители на агенцията за корупционни действия. Всички служители на Агенцията са подали декларациите по чл. 35, ал. 1 от Закона за противодействие на корупцията и за отнемане на незаконно придобитото имущество (ЗПКОНПИ) и за

установяване конфликт на интереси. Декларациите са подадени на хартиен и на електронен носител.

Значително е повишена отчетността на Агенцията пред обществото чрез предоставяне на електронни административни услуги и електронна система за обратна връзка, както и чрез поддържането на актуални регистри на страницата на НАПОО и актуални данни в ИС на НАПОО. Регистърът на лицензираните ЦПО се поддържа в съответствие с изискванията за публичност, прозрачност, свободна и честна конкуренция в областта на услугите за обучение на възрастни в страната. Информацията в регистъра на лицензираните ЦПО и ЦИПО, регистъра на издадените лицензии и на прекратените права по издадени лицензии, регистъра на издаваните от ЦПО документи за професионална квалификация и за валидиране на професионална квалификация се актуализира в реално време на база на въведените данни в ИС на НАПОО.

6.5. ПОДОБРЯВАНЕ НА ОРГАНИЗАЦИЯТА В ПРОЦЕСА ПО УПРАВЛЕНИЕ НА РИСКА В ОПЕРАТИВНАТА ДЕЙНОСТ НА АГЕНЦИЯТА

През 2021 г. е актуализирана Стратегията за управление на риска в НАПОО, като са добавени новите рискове, свързани с епидемичната ситуация и заплахата от Кибер атаки. Допълнен е и Риск-регистъра на НАПОО. Въведените в НАПОО правила и процедури до голяма степен допринасят за ограничаване и намаляване на рисковете, а поддържането на квалификацията на служители, вкл. и на управленския капацитет, са предпоставка за последователни действия, недопускащи риск в дейността на НАПОО.

Извършват се системни дейности по планиране и докладване – всяка седмица (оперативки), месечно и на три месеца (финансови отчети), на 6 месеца (отчет за степента на изпълнение на утвърдените политики и програми), за полугодieto и за края на календарната година (ежегоден план и съответно доклад за дейността на НАПОО), в рамките на които се прави преглед и анализ на работата и се планират мерки при констатиране на трудности.

Системата за двоен подпис, предварителният финансов контрол преди поемане на задължение и извършване на плащане са част от механизмите за недопускане на риск, които се прилагат в НАПОО съгласно Закона за финансово управление и контрол в публичния сектор.

Осъществява се предварителен контрол на всички административни актове, подготвени в НАПОО, както и на становища, доклади, писма и др., по ред, определен във вътрешните правила, което допринася за предотвратяване на пропуски и грешки.

Офис техниката се поддържа в добро състояние и се подновява след периодични прегледи, вкл. и с участието на двете фирми, с които НАПОО има договор за абонаментно обслужване.

Подновяват се системите за защита на техниката, вкл. антивирусните програми, въпреки това остава рискът от непозволено проникване в информационните системи. Променят се периодично паролите на електронни пощи, компютри и достъп до електронни платформи.

С цел недопускане на нарушения от страна на ЦПО във връзка с промените в законодателството, на сайта на НАПОО се публикува във възможно най-кратки срокове информация за очакваните или случилите се промени, както и кратка инструкция как това ще се отрази върху дейността на НАПОО и на ЦПО/ЦИПО.

С оглед недопускане публикуване на некоректна информация, статиите на сайта на НАПОО се публикуват след контрол от прекия ръководител и от представител на ръководството на НАПОО.

Пандемията от COVID-19 изправи пред сериозно предизвикателство функционирането и непрекъснатата работа на НАПОО. Социалната дистанция неминуемо наложи и промени в работата на служителите на Агенцията. Наложил се въвеждането на смесен режим на работа - работа от помещенията на НАПОО и работа от дома, по график, в изпълнение на законови и подзаконови актове, които бяха приети. Невъзможността да се посещава физически НАПОО наложи и Агенцията да промени начина си на работа. Заседанията на Управителния съвет и на Експертните комисии се провеждаха чрез онлайн платформи. Комуникацията с гражданите и бизнеса, както и с други институции се осъществяваше основно по електронен път или по телефона. При цялата трудност и сериозност на ситуацията, Агенцията продължи да изпълнява функциите и правомощията си, предвидени в действащите закони, като стриктно съобразява дейността си с мерките и ограниченията, наложени със заповед на министъра на здравеопазването, без да се допуска създаването на допълнителни и несъразмерни пречки за упражняване на правата на гражданите и бизнеса. Въпреки форсмажорната ситуация не са допуснати компромиси с качеството, не се просрочват сроковете за лицензионните процедури или сроковете за отговор на запитвания на граждани и институции. С намаления експертен ресурс в резултат на дългосрочни болнични поради заболяване на служителите през периода НАПОО успя да покрие и индикатора за осъществяване на последващ контрол на дейността на ЦПО – извършени са 160 проверки (както на място в ЦПО, така и през ИС на НАПОО).

Във връзка с включването на НАПОО в системата за сигурно електронно връчване и електронен обмен на документи за пореден път пролича необходимостта в Агенцията да бъде разкрит щат за специалист по Информационни технологии. Наблюдава се недостиг на финансови средства

в дейността по лицензиране и последващ контрол – и двете дейности съгласно ЗОАРАКСД се финансират с такси от лицензионната дейност. Тенденцията за намаляване на броя лицензирани през годината ЦПО и ЦИПО се запазва.

6.6. ПОВИШАВАНЕ НА АДМИНИСТРАТИВНИЯ КАПАЦИТЕТ НА НАПОО

Развитието на административния капацитет и през 2021 г. е насочено към повишаване равнището на професионалните знания, умения и квалификация и постигане на по-високи резултати при изпълнение на служебните задължения от служителите в администрацията на НАПОО.

Провеждането на периодични онлайн срещи на различни нива, въведената практика за информирането на всички служители относно дискусии, доклади, публикации, свързани с дейността на НАПОО и функциите на държавната администрация, провеждането на „методически дни“ допринасят за поддържане на компетентността на служителите и за постигането на съгласувани и значими цели и изпълнение на поставените задачи в срок и с нужния професионализъм.

През годината е направен анализ на потребностите от обучение и развитие на персонала. На тази база е разработен План за обучение на служителите от НАПОО през 2021 г., като обученията са заложили и в личните планове за обучение на служителите.

През 2021 г. в обученията, организирани от Института по публична администрация, са участвали 19 служители в общо 21 курса на теми: Въведение в държавна служба, Практическа работа с отворени данни, Добри практики и решения в УЧР, Кодекс за поведение на служителите - функции и основни акценти, Доказателствена стойност на електронния документ, Електронен документ и електронен подпис, Нови технологии в управлението - изкуствен интелект, машинно учене, блокчейн, Организиране на видеоконференции и уебинари, Цифрова Европа, Социални мрежи в публичния сектор - създаване и управление, Текстобработка по ECDL, Електронни таблици, Прилагане на Закона за обществените поръчки, Работа с Централизирана информационна система „Електронни обществени поръчки“.

Двама служители са участвали в обучение за медиатори в дуално обучение по проект WellTo на Програма Еразъм+ през м. март 2021 г.

Заради продължилата усложнена епидемична ситуация и необходимостта за провеждане онлайн на заседанията на работни групи, ЕК и УС на НАПОО, както и оперативките на служителите, съществено се подобриха дигиталните умения на служителите за работа с платформата ZOOM. Служител от дирекция „Професионална квалификация и лицензиране“ разработи и проведе обучение за работа в платформата ZOOM, както и изготви практическо ръководство за екипа на Агенцията.

Всички служители на администрацията са включени в обученията за ограничаване и намаляване на риска от заразяване и разпространение на COVID – 19 при работа в НАПОО, както и са инструктирани за действие в случай на коронавирусна инфекция на работното място и за осигуряване на непрекъснатост на дейността в условията на заразен служител и при карантина.

Служителите на НАПОО усъвършенстват уменията си в работата с модула към ИС на НАПОО за проверка на свидетелствата за професионална квалификация и свидетелствата за валидиране на професионална квалификация, издавани от ЦПО.

За внедряване на промените в дейността на НАПОО, свързани с електронното управление, служителите работят и усъвършенстват уменията си самостоятелно. Налице са различни форми на наставничество от по-опитните колеги.

Обучение на тема „Здравословни и безопасни условия на труд“ е направено на 2 служители от Службата по трудова медицина „Токуда“.

Обученията, които служителите са преминали, са допринесли за това, НАПОО да подобрява качеството на услугите, предоставяни за гражданите и бизнеса, както и за постигане на увеличаващите се изисквания и очаквания към държавната администрация. Към досиетата на служителите се прилагат всички допълнителни сертификати и удостоверения, доказващи развитието и повишаването на компетентностите им.

Съществено значение за повишаване на компетентността на служителите има и участието им в международни проекти и работни групи към ЕС. Срещите с експерти от други страни допринасят не само за разширяване на знанията, свързани с политики и практики в ПОО от други държави и трансферирането на някои от тях в България, но и за повишаване на самочувствието и мотивацията на служителите.

В края на 2021 г. общият брой на служителите в администрацията на агенцията е 19, от които 14 са държавни служители, назначени по служебни правоотношения и 5 служители са назначени по трудови правоотношения. Служителите са разпределени в специализирана администрация (дирекция „Професионална квалификация и лицензиране“) – 11 служители и обща администрация (дирекция „Административно, правно и финансово обслужване“) – 5 служители. Общият брой на жените е 18, а на мъжете – 1. Всички служители в специализираната администрация са с магистърска степен, има трима служители с образователна и научна степен „доктор“. В общата администрация двама служители са с магистърска степен. През 2021 г. на работа са назначени осем нови служители след успешно издържан конкурс, като трима от тях напуснаха до третия месец, заради големия обем работа и неудовлетворително заплащане.

За постигане на годишните цели на НАПОО до известна степен допринесоха и двамата експерти, назначени през 2021 г. по допълнително разписание по проект „Качество и ефективност“, финансиран по ОП „Развитие на човешките ресурси“.

Оценяването на служителите за 2021 г., като елемент на системата за развитие на професионалните умения и квалификацията на служителите в администрацията, се осъществява успешно. То е проведено съгласно изискванията на „Наредбата за условията и реда за оценяване на изпълнението на служителите в държавната администрация“. Проведени са трите етапа на оценяване – съгласуване на работните планове, междинни срещи, заключителни срещи. Трудовите и служебните досиета на всички служители се водят и съхраняват съгласно нормативните изисквания.

През 2021 г. настъпиха промени в ръководството на НАПОО. През месец януари бяха назначени нов Председател – инж. Марияна Павлова, досегашен заместник-председател на Агенцията и нов зам.-председател – инж. Мариянка Живкова. През отчетния период дирекция „Професионална квалификация и лицензиране“ беше оглавена от нов директор - г-жа Янка Василева, до момента главен експерт в Агенцията.

През изминалата година с цел подобряване на професионалните умения на всеки служител на НАПОО като висококвалифициран, компетентен и отговорен, продължи практиката с включването в специфични дейности (които не са част от рутинните дейности на служителите) – напр. организиране и модериране на събития (конференции и работни срещи), представяне на НАПОО в работни групи на високо ниво (национално и международно) и др.

Големият брой промени в нормативните документи, регулиращи системата на ПОО в България, и допълнителните функции на НАПОО наложиха включването на всички експерти в междуведомствени работни групи за разработване на стратегически или нормативни документи. Разработените проекти и направените предложения са оформяни и обсъждани с участието на всички служители от дирекция „Професионална квалификация и лицензиране“ и на ръководството на НАПОО.

Продължи и практиката за включване на двама служители на НАПОО във всяка една междуведомствена работна група - както с цел постигане на висока експертиза в работата им, така и за взаимозаменяемост.

По време на методическите дни или при провеждане на регулярните оперативки се обсъжда очакваното въздействие при въвеждане на нови дейности, механизми, инструменти – както в рамките на НАПОО, така и спрямо гражданите, обучаващите институции, социалните партньори, ЦПО и ЦИПО. Наличието на такава предварителна неформална оценка мотивира в по-голяма степен служителите да прилагат конкретния инструментариум, предотвратява инвестирането на човешки и финансови ресурси в дейности,

от които ще има минимален ефект, а така също допринася служителите да се подготвят по-добре за очакваните въпроси от страна на клиенти и експерти.

Социалната ангажираност на ръководството и през 2021 г. основно е свързана с осигуряване спазването на изискванията на Закона за здравето и Закона за здравословни и безопасни условия на труд. Сключен е нов договор за комплексно медицинско обслужване със СТМ „Медико“ ЕООД. Извършена е преценка на риска в Агенцията. Провеждат се първоначалните и периодичните инструктажи, спазва се забраната за тютюнопушенето на работните места. Проведени са профилактични прегледи на всички служители. Направен е анализ на заболяемостта на служителите. Изпълнени са препоръките на Наредбата за минималните изисквания за осигуряване на здравословни и безопасни условия на труд при работа с видеодисплей.

6.7. ЕЛЕКТРОННО УПРАВЛЕНИЕ

НАПОО предлага електронни услуги, достъпни чрез Интернет страницата на Агенцията - справка за завършени професионални обучения в ЦПО от физически лица, справка за издаден от ЦПО документ, удостоверяващ професионална квалификация или професионално обучение, проверка на статута на ЦПО и ЦИПО (с активна, с прекратени права или отнета лицензия), предстоящи курсове, организирани от ЦПО.

Подготвянето на заявления за издаване и за изменение на лицензията, както и всички допълнителни документи и информация се въвеждат и оценяват изцяло в ИС на НАПОО. Подаването на заявления може да става по всички възможни начини, вкл. и чрез системата за Сигурно електронно връчване.

НАПОО е включена в системата за електронен обмен на съобщения (СЕОС) на държавната администрация. Задължение за всички администрации от 1 ноември 2018 г. е да обменят документи помежду си единствено по електронен път. През 2021 г., чрез СЕОС, от НАПОО са изпратени 207 документа и са получени 276 документа.

От месец ноември 2018 г. е въведена системата за сигурно електронно връчване, като са упълномощени 4 лица за работа с нея. На всички служители на Агенцията са закупени Квалифицирани електронни подписи. През 2021 г. чрез Системата за сигурно електронно връчване са изпратени 57 документа и са получени също 57 документа.

В изпълнение на мерките от Решение № 704 на Министерския съвет от 05.10.2018 г. е преустановено изискването за представяне на документ за ЕИК като част от документите, необходими за лицензиране.

Информационната система на НАПОО, освен основен инструмент за информация и контрол на дейността на ЦПО е и средство за предоставяне

на информация (и получаване на такава) към други администрации по служебен път.

Данни от ИС на НАПОО с уебсървиз се предоставят на информационната система на Агенция по заетостта, като по този начин се облекчава работата на служителите на АЗ по проверка на статуса на ЦПО (статус на лицензията, лицензирани професии, заявена материална база за обучение по теория и практика и др.). Аналогично от базата данни на Агенция по заетостта се предоставят данни към ИС на НАПОО за обучените лица по мерките за насърчаване на заетостта.

С данни от Информационната система на НАПОО се поддържат регистрите на уебсайта на НАПОО, а именно: регистър на центровете за професионално обучение и на центровете за информация и професионално ориентиране, регистър на лицензиите с прекратени права, регистър на подалите документи за лицензиране, както и регистър на документите по чл. 38 и чл. 40 на ЗПОО, издадени от ЦПО.

На интернет сайта на НАПОО се предоставя и информация за предстоящи курсове, която се поддържа и актуализира от самите ЦПО в ИС на НАПОО.

Данни от ИС на НАПОО (общо 5 масива) се подават към платформата за отворени данни на държавната администрация. От 2020 г. упълномощени служители на НАПОО системно въвеждат данни в информационната система за извършване на предварителен, текущ и последващ контрол по целесъобразност в областта на електронното управление и използването на информационните и комуникационните технологии и Регистър на проектите на ДАЕУ.

ОБОБЩЕНИЕ:

1. Администрацията на НАПОО ефективно управлява и контролира финансовите средства от държавния бюджет и от фондовете на ЕС за финансиране на международни и национални проекти и предоставя качествени административни услуги.
2. Финансовите средства през 2021 г. са изразходвани законосъобразно, при строг режим на икономии.
3. Програмното бюджетиране и през 2021 г. води до оптимизиране на цялостната финансова дейност на НАПОО.
4. Материалната база на НАПОО през 2021 г. се модернизира, условията на труд отговарят на изискванията за работа в условия на епидемиологична обстановка в страната.
5. През 2021 г. продължават активните действия за осигуряване на прозрачност в дейността на НАПОО и на лицензионния режим.

6. Повишаването на квалификацията на служителите със собствени средства и със средства на програма Еразъм + допринася за подобряване на експертността, качеството на работа и комуникацията както с гражданите и институциите, така и между служителите в Агенцията.

7. Поддържаната от НАПОО информационна система е основен инструмент в управлението на НАПОО и контрол на ЦПО и ЦИПО, използва се за интегриране с информационните ресурси на други администрации и част от данните в нея се визуализират в регистрите на сайта на НАПОО.

8. НАПОО активно участва във всички инициативи на правителството, свързани със замяна на документооборота на хартия с електронен и улесняване на бизнеса чрез обмен на документи като вътрешни услуги между администрациите, когато е възможно.

9. Информационната система на НАПОО ще бъде надградена в изпълнение на стартирания през 2020 г. проект „Качество и ефективност“, като по този начин ще се облекчи комуникацията между бизнеса и НАПОО и ще се предоставя полезна за всички граждани информация.

РАЗДЕЛ 7. ИЗВОДИ ЗА ДЕЙНОСТТА НА НАПОО ПРЕЗ 2021 Г.

Въз основа на изготвения анализ и на постигнатите резултати от изпълнението на Плана за дейността на НАПОО през 2021 г. могат да се направят следните изводи:

- В условията на продължилата пандемията с COVID-19, НАПОО успешно реализира нормативно възложените ѝ функции, регламентирани в ЗПОО с активното участие на трипартитните ѝ органи – УС и ЕК;
- През 2021 г. Агенцията успешно осъществява координиращата си функция и продължава да има ключова роля в реализирането на секторната политика в ПОО;
- Агенцията продължи да разширява мрежата на институциите и организациите, с които поддържа сътрудничество по ключови въпроси на политиките за развитие на ПОО на национално и секторно ниво;
- Поставените в Плана за дейността на НАПОО през 2021 г. цели и дейности са реализирани в съответствие със заложените индикатори за изпълнение;
- Мрежата от лицензирани институции в края на 2021 г. включва 914 действащи ЦПО и 39 ЦИПО;
- Големият брой ЦПО на територията на цялата страна е предпоставка за по-лесен достъп до професионално обучение и възможност за избор на по-голям брой професии, вкл. и за граждани с ограничени доходи;

- Получените лицензи покриват почти целия СППОО с професии от първа до трета степен на професионална квалификация (нива от 2-4 по НКР/ЕКР);
- Дейността по лицензиране на ЦПО е на високо професионално ниво – няма върнати от представените за разглеждане в ЕК документи и материали, провалена или забавена процедура;
- Методическото подпомагане на външните експерти, участващи в експертната оценка на процедурите по издаване/ изменение на издадена лицензия с добавяне на нови професии и специалности на ЦПО е предпоставка за качествено и в срок провеждане и приключване на процедурит;
- По отношение на постъпилите нови предложения за допълване на СППОО стриктно се прилага „Редът за разработване и поддържане на Списъка на професиите за професионално образование и обучение“, утвърден със Заповед № РД09-5443/ 18.10.2017 г. и актуализиран със Заповед № РД-09-3080 /13.12.2019 г. на министъра на образованието и науката;
- Разработени са 16 от планираните 15 бр. ДОС за придобиване на квалификация по професии;
- Актуализирани са образци на документи за издаване и за изменение на лицензия за извършване и удостоверяване на професионално обучение на ЦПО, за издаване на лицензия за извършване на информиране и професионално ориентиране на Център за информация и професионално ориентиране, за изменение на издадена лицензия на Център за професионално обучение при изменение или заличаване на професия/и и специалност/и от СППОО по чл. 6 от ЗПОО с включване на друга професия от същото професионално направление на мястото на изменената или на заличената професия, както и документите за осъществяване на последващ контрол;
- Опитът, придобит от участието на НАПОО в европейски мрежи, работни групи и по проекти, финансирани по програма Еразъм+ е трансфериран и адаптиран в национален контекст при подготовката на проекти на актуализирани през 2021 г. нормативни актове;
- Дейността по проверка на издадените от ЦПО свидетелства за професионална квалификация и свидетелства за валидиране на професионална квалификация за включване в „Регистър на издадените документи за професионална квалификация в съответствие с изискванията на чл. 40б, ал.2 от Закона за професионално образование и обучение“ допринася не само за контрол на дейността на ЦПО, но и за представяне на документите за професионална квалификация на гражданите пред бъдещи работодатели или при легализацията на документи;
- НАПОО е включена към REGIX и подава информация към заинтересованите страни (АЗ, РУО на МОН, МВР и др.);

- Системата за последващ контрол на лицензираните ЦПО се прилага успешно и е средство за осигуряване качеството на услугите и за превенция на нарушения на нормативната база и на условията на издадената лицензия;
- Използваната от НАПОО методика за събиране на годишната информация за дейността на центровете е работеща и надеждна от гледна точка на мониторинг и набирането на данни, свързани с дейността им;
- Агенцията изпълнява в срок и в съответствие с изискванията за качество задачите в рамките на всички международни проекти, в които участва. Обхватът на тематиката и постигнатите резултати са показател за системното развитие на експертния капацитет на екипа на НАПОО;
- Административното управление се извършва в съответствие с действащото законодателство - законовите и подзаконовите актове, както и съответстващите на тях вътрешни документи. Вътрешно-нормативната база е предпоставка за предвидимост в развитието и за прозрачност в дейността на Агенцията. Системата за финансово управление и контрол е инструмент за икономично, ефективно, ефикасно управление и разпределение на финансите в НАПОО;
- С включването в средата за електронен обмен на документи между държавните администрации и системата за електронно връчване Агенцията намалява съществено подготвяните и изпращани на хартия документи и улеснява в комуникацията бизнеса и гражданит;
- През 2021 г. НАПОО продължава да развива различни по формат тематични обучителни дейности за повишаване на професионалната компетентност на служителите от администрацията.

РАЗДЕЛ 8. ПРИОРИТЕТИ В ДЕЙНОСТТА НА НАПОО ПРЕЗ 2022 г.

През 2022 г. НАПОО, като координираща институция на национално ниво в сферата на ПОО, ще насочи дейността си в следните приоритетни направления:

1. Подобряване на връзката между системата за ПОО в България и потребностите на пазара на труда чрез усъвършенстване на използваните инструменти за разработване и регулярно актуализиране на ДОС и СППОО.
2. Повишаване на ефективността на системата за мониторинг и контрол и прилагането на законодателството в областта на професионалното образование и обучение.
3. Подобряване качеството и улесняване на бизнеса относно предоставяните от НАПОО услуги чрез повишаване на нивото на електронните услуги, осъществяване на проверки в рамките на

лицензионната процедура по служебен път, осъществяване на текущ последващ контрол на дейността на ЦПО.

4. Разширяване на възможностите за информиране на обучаващи институции, граждани, работодатели и други заинтересовани страни чрез използване на различни дигитални инструменти и канали.

ИЗПОЛЗВАНИ СЪКРАЩЕНИЯ:

АЗ – Агенция по заетостта

ДБ – Държавен бюджет

ДОС – Държавни образователни стандарти

ЕК – Експертна комисия

ЕКР – Европейска квалификационна рамка

ЕРУ – Единици резултати от ученето

ЗА – Закон за администрацията

ЗПОО – Закон за професионалното образование и обучение

ИС – Информационна система

МИ – Министерство на икономиката

МТ – Министерство на туризма

МОН – Министерство на образованието и науката

МТСП – Министерство на труда и социалната политика

НАПОО – Национална агенция за професионално образование и обучение

НАЦИД – Национален център за информация и документация

НКР – Национална квалификационна рамка

ПОО – Професионално образование и обучение

ПКЛ – Професионална квалификация и лицензиране

РУ – Резултати от ученето

СППОО – Списък на професиите за професионално образование и обучение

ЦИПО – Център за информация и професионално ориентиране

ЦПО – Център за професионално обучение

ЦРЧР – Център за развитие на човешките ресурси

ЦРЧРРИ - Център за развитие на човешките ресурси и регионални инициативи
УЦЖ – Учене през целия живот